

2. D. B. V.
AVSPICIIS

RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
SERENISSIMI PRINCIPIS REGII AC DOMINI,

DN. FRIDER. AVGVSTI,
ELECT. SAXON. HEREDIS, ETC. ETC.

CONRADVM
KAVFFVNGVM

VVLGO

Raub von Rauffungen/
RAPTOREM PRINCIPVM

PRAESIDE

D. HENRICO LEONARDO
SCHVRZFLEISCHIO

HISTOR. PROFESS. PVBLICO, CONSILIARIO SAXO-VINA-
RIENSI, ET PRINCIPALIS BIBLIOTHECAE DIRECTORE,

DOMINO, PATRONO ET PRAECEPTORE SUO
SYMMA ANIMI RELIGIONE COLENDO AC OBSERVANDO,
PVBLICE SISTIT

AVCTOR

M. PETRVS KVNZIVS

CROTENDORF. IN HERMVNDVRIS.

X. CAL. FEBR. cl^o Is cc xii.

H. L. Q. C.

VITEMBERGAE, PRELO CREVSIGIANO. 1717.

DISSERTATIO HISTORICA.
DE
CONR. KAVFFVNGO.

APHOR. I.

CONRADVS KAVFFVNGVS, (α) nobili genere in Osterlandis (β) natus, et imprimis in aula Friderici II. Saxonum Electoris conspicuus, (γ) tantam omnibus sui suarumque uirtutum admirationem iniecit, ut nulli praestantissimorum suae aetatis Heroum uel pacis, uel belli (δ) artibus cessisse uilus sit.

(α) Appellatur is alias ab *Aenea Syluio Conradus Rauses*, quem tamen *Freherus* T. II. *Rer. Germ.* p. 70. supponendo *Conradum de Kauff* in glossa marginali corrigit. Postremam hanc nominis significationem retinent *Paulus Langius in Chronic. Citizens.* apud *Pistorium* T. I. *Rer. Germ.* p. 865. *Huldrichus Mutius* apud eundem T. II. p. 301. *Naclerus Chronogr. Vol. II.* p. 1097. *Spangenbergius* im *Alde l Spiegel* P. II. L. XI. c. 31. p. 220. *Sebast. Francus* im *Deutschen Chronico* p. 256. excepto *Bothone*, qui in *Chronico Brunswicensi picturato* apud *Illustrem Leibnitium* T. III. *Scriptor. Brunswicens.* p. 400. nostrum *Canze nan Kauffinge* uocat. Ceteri communem appellandi notionem seruant.

PARENTES Kauffungi pro profunda aevi istius caligine a nullo Scriptore illorum temporum aequali recensentur : unde nec mirum, quod recentiores, *Peccensteinius*, *Henningius*, *Spenerus*, *Imhofius*, aliique, qui alias insignē artis Heraldico-Ge-nealogicae studium excoluerunt, de origine, cognatis, ac natalibus Kauffungianis parum, uel nihil prorsus, praeter *Georgium Fabricium*, tradiderint. Hic enim L. VII. *Origin.* p. 773. Conradi huius necessarios et consanguinitatis uinculo eidem coniunctos, tres numero, commemorat: HILDE-BRANDVM scilicet EINSIDELIVM, aulae Fridericianae Ma-reschallum, cuius sororem noster thalami sociam sibi elegerat, tum NICOLAVM SCHONBERGIVM pariter affinem, et denique HVGOLDVM SLEINICIVM, qui Sorore Kauffun-gi in matrimonium ducta utramque familiam eleganti nexu copulavit.

Inter FRATRES idem ille DITERICVM, Nobilem Oster-landum, non ultimo loco habuisse dicitur, qui petulantia linguae deceptus id impetravit, quod iis, qui Principum su-periorum animos proteruis hinc inde dictis lacessunt, iu-re meritoque euenire solet, de qua re in *altera de Supplicio ac morte Kauffungi Dissertatione* acturi sumus.

Tandem, quod AGROS ac PRAEDIA Equitis nostri atti-net, obseruetur uelimus, prae ceteris tum arcem CORAM, quae *Penicum* et *Frobergum*, tum CALENBERGVM, quod *WValdeburgum* et *Penicum* in Misnia interiacet, a *Georg. Fabricio* L. VII. *Orig.* p. 770. referri : a quo tamen *Albinus*, posteriore omisso, quod alteri Kauffungo adiudicat, dissentit. uid. *Meiß-nische Land-Chron. Tit. XXI.* p. 269. His, si quis clientelam Kauffungen adiicere uellet, ille nos minime dissentientes ex-periretur : Siquidem ipse Conradus in *Apocha* quadam, infe-rius producenda, se Dynastam huius agri profiteri non ue-retur. De reliquis, utpote CRIEBENSTEINIO, SCHVVI-CKERS-

CKERSHANIO, aliisque, sub certa lege ei donatis suo loco dicemus. ISENBERGVM, arcem in Bohemiae finibus sitam, quam nonnulli *Risenbergum* nuncupant, Conradino nostri imperio paruisse, et illuc, cum aula Friderici II. se eiectum nosset, assumptis coniuge liberisque suis, confugisse, *Fabricius* testatur l. c.

(β) MISNIA, probatae fidei Historicorum testimonio in quatuor uulgo diuiditur partes, quarum una *Misnia*, speciatim sic dicta, Muldam Albimque, altera *Osterlandia*, Muldam et Salam, tertia *Plisnensis ditio*, Elystrum et Plissam fluuios circuitu suo complectitur, quartam denique *metallifer tractus* constituit. Altera ex his passim uariis nominibus uenit, ita quidem, ut vel *Terra et Misnia Orientalis*, uel *Libonothia*, seu *Libonotria*, uel denique *Ostlandia*, respectu habito ad Thuringos, quibus Orientem uersus finitima est, appelletur. Eadem illa regio quondam latiori, quam quidem quis existimet, termino circumclusa fuit; teste enim *Albino*, illae olim prouinciae sub *Osterlandia* comprehensae sunt, quas hodie *Plauienfium*, *Gerauiensium*, *VVeidensium*, *VVettinensium*, *Ileburgensium*, *Rochlicensium*, *Penicensium*, *Coldicensium*, *Leisnicensium* titulis insignimus, quibus *Tobias Beutelius* oppida *Numburgum*, *Halas*, *Sorbigam*, *Delitium*que addere non dubitat, P. II. *Cimel. Geogr.* p. 173. Hodie tamen easdem et terras et urbes in unum *Misniae* corpus coaluisse satis liquet: ubi tamen loca, quae partim *Saxoniae*, partim *Varrisciae* subinde inserta fuerunt, exceperis.

(γ) In hac enim splendidissimo, quod sibi meritis suis pepererat, muneri admotus fuit. Ipse Fridericus Elector in literis inferius allegandis *Kauffungum* arcis *Altenburgicae* Praetorem et Praefectum nominat, quem tamen urbi, non arci, praepositum esse, *Disputator Lipsiensis*, quem *Summe Reuerendus* DN. D. RECHENBERGIVS praesidio suo dignari uoluit

luit, falso putat, contra quem legatur *Antonius VVeckius in Descript. Dresdae* P. II. Tit. I. p. 167. Reliqui ipsum *Friedricianae aulae Magistrum* dicunt, e quorum numero est *Albinus* Tit. XXI. p. 265., quem sequuntur *Spangenbergius* in *Udel Spiegel* P. II. L. XI. c. 31. *Andr. Mollerus* in *Annal. Freib.* p. 99.

(d) Non toga tantum, uerum etiam sago inclutus noster ceteros longo post se interuallo reliquit. Extant eam in rem tot uirtutis *Kauffungianae* specimina, tot tantaque apud exteros etiam elogia, ut eum uel *bellicae rei peritum*, manu promptum et animo imperterritum, (ab *Aenea Sylui*o l. supra cit. *Naclero* l. c. *Munsteri Cosmograph.* L. III. c. 426.) uel *hominem multarum rerum usu peritum et diu in multis bellis exercitatum*, (ab *Huldricho Mutio* l. c.) uel *einen weidlichen, lustigen und verzschlagenen Ritter*, (a *Cyriac. Spangenbergio* Libr. cit. c. 31. p. 220.) praedicari passim uideas. Hinc parum abest, quin illud, quod

L. III. E-
logior. P.
48. *Scaeuola Sammarthanus* alias in communi de *profapiis Illustri-*
um: Splendido et Equestri sanguine genitis non modo belli studia,
sed etiam pacis artes conuenire, pronunciauit, iure meritoque
de *Kauffungo* dice posse palam profiteamur. Quem enim
fugiat, quanta peritia, quanta animi contentione sub si-
gnis *Noricis* aduersus *Albertum Brandenburgicum* Anno
MCCCCXLIX. steterit. Bellum, cui intererat, graue, atrox et
periculis plenum *Aeneas Syluius* apud *Freherum* T. II. *Rer. Germ.*
p. 78. describit: *Albertus*, ait, cum *Norinbergensibus* bellum intulisset
omnes fere *Teutonicae* (i. e. *Germaniae*) *Principes* ad se traxit:
Ciuitates uero Norinbergensibus suppetias misere. Graue id et a-
trox bellum fuit, in quo tot potentiae occurrentes infensissimis odiis
biennio certauerunt. Nouem praelia commissa feruntur, ex quibus
octo uictor *Albertus* confecit, in uno tandem uictus succubuit, nec
de pace conuenit, nisi postquam exustis agris, attritis uillis, ab-
actis pecoribus, ruricolis interfectis, commeatus ac pecuniae con-
tenden-

tendentibus defuere. Tum quoque pax ex Alberti sententia magis dicta. Strictim haec Paulus Langius in Chron. Citizens. apud Pistor. T. I. Rer. Germ. p. 862., rotundius uero Chronicon Elwangenense apud Freber. T. I. Rer. Germ. p. 463. persequitur. Quo inconstantior autem, quo ferocior belli facies, eo robustior uirium corporisque ratio, eo firmior illius animus sit oportet, qui se tot uariae fortunae insultibus exponere non dubitat. Sapienter Sallustius in Catilina monet: *In praelio semper lis maximum periculum, qui maxime timent: audacia pro muro habetur.* Vtrumque in Kauffungo nostro, eleganti quasi in compendio, elucebat, ut adeo facile factum, quod, collatis Superiorum suffragiis, Noricorum militum Dux et Praefectus fuerit constitutus; id quod pariter docent Fabricius Orig. L. VII. p. 770. Albinus tit. XXI. p. 265. Spangenbergius l. c. Mollerus in Annal. Freiberg. p. 102. Martinus Zeilerus, uetusti alicuius Chronici Norinbergensis MSC. fide nixus illud etiam de eodem addit, quod Albertum Brandenburgicum manu sua ceperit, postea clam libertati restitutum. uid. Germaniae Nov-Antiquae P. I. c. VI. p. 147. Cum igitur haecenus Conradus exteris studium suum comprobasset, ecce, etiam domi eidem, amplissimus laudem armis partam latius spargendi campus, ortis inter Fridericum et Vilhelmum fratres diffidiis, aperitur. Quo autem eo certior constet mutuae dissensionis feruor, non inepte nos acturos esse existimamus, si rem, ut aiunt, ab ovo exorsi, et uniuersam belli huius intestini historiam, succincte saltem, complexi fuerimus. Hinc, reliquistantis per relictis, fraternarum contentionum fomitem ac causam primariam ex tot tantisque aliorum odiis profectam esse statuimus. Cum enim anno MCCCCXL. (Fabric. L. VII. Or. p. 754. ann. MCCCCXXXIX. constituit,) FRIDERICVS PACIFICVS, Balthasaris Landgrauii filius, uirili stirpe destitutus, mortem oppeteret, Thuringiae regiones affinibus suis FRIDERICO et VILHELMO, fratribus, quippe

quippe *Friderici Bellicosi* filijs, tradidit. Lubet hoc loco, maioris lucis affundendae gratia, ex *Sebast. Mulleri Annal. Saxon.* propagines aliquorum interspergere :

FRIDERICVS GRAVIS,
Landgrav. Thuring. Marchio Misn.

FRIDERICVS STRENNVS
Landgr. Thur. et March. Misn.

BALTHASAR,
Landgr. Misa.

VILHELMVS,
March. Misa.

VILHELMVS. FRIDER. BELLICOSVS, FRIDER. PACIFICVS

Marchio Misn. post. E- Landgr. Thur. † anno
lect. Saxon. Conj. Catha- 1440.
rina, Brunsvicens. † anno

1428.

FRIDER. PLACIDVS	SIGISMVNDVS	HENRICVS	VILHELMVS	ANNA	CATHARINA,
Elect ^{or} , nat. d. 24.	nat. d. 28. Feb.	natus d.	nat. d. 30.	Ludovici	Friderici Ele-
August. anno 1411.	1416. <i>fr</i> Episc.	22. Jul.	Apr. 1425.	Hessiae	Etoris Bran-
+ d. 7. Sept. anno	Herbipol. anno	1422. +	+ d. 17. Sept.	Landgr.	denburg. Con-
1464.	1440. + 1443.	1435.	anno 1482.	Coniux +	iux + 1441.
				a. 1492.	

Hi fratres eas Thuringiae terras aliquandiu indivisim gubernaverant, donec tandem anno MCCCCXLV. consilium eadem dividendi, instinctu aulicorum quorundam, *Georgii Bebenbergii*, Electoris Ministri, & *Apollonii Vicethumii*, Vilhelmi Consiliarii, capiunt, *conf. Fabric. Orig. Sax. L. VII. 707. His Spangenbergius P. II. des Adel-Spiegels L. XIII. c. 55. p. 415. ex Vilhelmi parte Bernardum de Kochberg, Fridericum de Vizleben & Buffonem Vicethumium*, ex altera vero Friderici *Kirstenium de Vizleben, Hermannum de Harras & Rudolphum de Bubnau* annumerat: quibus & adhuc alios *Anton. VVeckius, Iohannem Magdeburgium* scilicet & *Fridericum Hopffgartium*, adiungit, in *Descript. Dresd. P. II. Tit. I. p. 119.* Imprimis vero APOLLONIVS modo nominatus ubivis veluti communis patriæ pestis, & luctuosi huius diffidii autor perhibetur. Inde *Æneæ Sylvio fraternarum discordiarum incensor*, & *Paulo Langio in Chron. Citizenf. l. c. p. 862. Patriæ proditor* audit. Igitur Vilhelmus, amore Thuringiam habendi incensus, æquali, ut videbatur, lance provincias dispartitur, quo facto, Fridericus Thuringiam eligit, Vilhelmo, invito quidem, Misniam adscripturus. Hinc, neutro Principum cedente, sensim sensimque res ad vim spectare cœpit, haud dubie in grande regionum exitium eruptura, nisi variis subditorum conventibus & Procerum quorundam singulari dexteritate Halæ Saxonum utrique fratrum induciæ & pacis aliquot conditiones oblatae fuissent. *vid. Fabric. Orig. l. c. Albinus Tit. XX. der Meißnischen Land Chron. Spangenbergius in Chron. Mansfeld. c. 328. fol. 381. Mollerus l. c. Post hæc Fridericus, Elector fratrem Vilhelmum, ut Vicethumios aliosque intestinos hostes a se removeret, semel iterumque aggreditur, quod cum nulla ratione ab eo impetrare posset, Elector eodem tempore, anno scilicet MCCCCXLVI. mense Iunio, quo Vilhelmus Annam, Alberti Imperatoris filiam, lenae matrimonio sibi iungi constitue-*

stituerat, diem, negotiis pro salute publica expediendis destinatum, Lipsiam, praesente Nobilitatis Misnicæ corona, solenni ritu indicit. Iis igitur in comitiis Apollonius unanimi Primorum plebeiorumque consensu proditoris criminis reus declaratur; quo facto ipsius arces & pagi a Friderici Placidi milite, contra vero Hermannide Harras & Vizlebii prædia a Vilhelmi exercitu, Vicethumio opem laturo, hostilem in modum infestari coepta sunt. Tandem vero anno sequente MCCCCXLVII., Friderico Brandenburgico & Ludovico, Hassiæ Landgravio, autoribus, eo res peruenit, ut inter utrumque fratrem, seposito paulisper armorum strepitu, de novo induciæ adornarentur. *Conf. Moller. in Annal. Freib. p. 94. Fabric. l. c.* Nec hæc quidem animorum fraternorum compositio subditis Principium constans vel perpetua fuit; Si quidem anno MCCCCXLIX. iterum tristi & lamentabili regionum fato evenit, ut belli hujus scintillæ, hætenus sub cineribus vix sepultæ, in horrendum abierint incendium. Eo enim tempore duo Comites Suarceburgici, HENRICVS & GVNTHERVS inter se pacti erant, ut alter alterius, qui non relicta virili stirpe decederet, bonis ac fundis potiretur. Henricus *Arnstadium & Sundershusum*: Güntherus *Suarceburgum & Blanckenburgum* possedit. Ille vita defunctus & nominis & opum heredem reliquit: Hic gravi jam senectute confectus, cum sibi prolem promittere non posset, vi institutæ legis Henrico juniori facile suas ditiones tradidit. Ille autem, tanto divitiarum confluxu elatus, Guntherum nimis fordide habendo id effecit, ut ea, quæ nuper admodum obtinuerat, Friderico II. Saxonum Electori adscripta esse tandem compertus sit. Princeps igitur, acceptis a Gunthero agris sine ulla mora HENRICVM GERENSEM Suarceburgo præficit, quod cum alter Henricus inique ferret, eamque injuriam armis a se propulsaturus, in fines Gerensis collecta ju-

et juvenum manu excurreret, Elector Præfecto suo suppetias tulit, cum contra Vilhelmus, frater Friderici Placidi, Henricum Suarceburgicum & consiliis, & quantum poterat, copiis suis adjuvaret. vid. *Fabric. Orig. L. VII. p. 762. Albinus Meissn. Land. Chronica. Tit. XX. p. 259.* aliique. His rebus ita constitutis, tantis fraterna pectora invicem odiis accensa fuere, ut non fratres, sed infensissimos & longe remotos Scythiæ populos mutuis sese præliis attrivisse putes. Fridericianæ enim militiæ Dux, *Hermannas de Harras*, longe lateque per Thuringiam vagabundus, tanto, quo venit, furore grassatur, ut & unius diei (15 Julii) spatio sexaginta pagos in flammis & cineres redeisse dicatur. *Fabric. c. l. Moller. Annal. p. 96.* Vilhelmus, ne forte ferias ageret, advocato nuper in auxilium *Alberto Brandenburgico*, pariter cum Bohemorum Duce, *Georgio Podiebradio*, socia arma jungit: Inde per Misniam diffusus itidem, qua modo via patet, oppida ac vicos ferro & igni miscet. Mox conjunctis viribus, (nam vis unita fortior,) GERAM, urbem Variscorum haud ignobilem, & tum temporis satis munitam, pugnaci militum turba circumcingit, eandemque demum, anno MCCCCL., die, qui S. Galli fastos præcedit, ubi iam omnis eluctandi spes obsessis præclusa, violentiæ impetu expugnat. Con. *Hagec. Chron. Bohem. P. II. p. 153. Fabricius l. c. Albinus Tit. XXI. p. 265. Mollerus l. c. Henricus Gerensis*, Præpositus urbis, quem *Langius Baronem de Geraba* vocat, in Bohemiam captivus abducitur, ibidemque in custodia duobus annis post decedit, in *Chron. Citicens. apud Pistor T. I. Rer. Germ. p. 368. Fabricius l. c. Fridericus* quidem, angustis Gerensium rebus consulturus, CONRADVM KAVFFVNGVM et NICOL. PFLVGIVM, assumpto agmine, ad se festinare jussit, ut hostes adventu suo eo facilius a proposito deterreret. Sed quanto plus consilium Principis ex conatu antea tanto minus, interceptis ab hostibus *Kauffungo & Pflugio*, (quo-
 B 2 rum

rum uterque *quadringentos equos* ducebat,) ex successu habuit. *Conf. Autores supra citati.* Eodem tempore, cum quidam rei tormentariæ in castris Friderici, ad Geram fixis, Præfectus Electori, se, si id fieri vellet, Vilhelmum globo trajecturum esse promitteret, Princeps, pia animi indignatione motus, recusavit hosce militis conatus, dicendo: *Transfigas licet letho missili, quemcunque velis, modo a fratre nostro manus cohibeas.* *Conf. Fabric. L. VII. Orig. p. 765. Albin. Tit. XX. p. 258. Moller. Annal. Freib. p. 97.* Quæ verba cum ad Antistitem Moguntinum, *Ditericum*, delata essent, ille Fridericum III. Imperatorem eo usque precibus suis defatigavit, donec, Legatis in utriusque castra missis, & additis cognatorum monitis, id præstaret, ut non tantum reparandæ quietis publicæ spes exorta, verum etiam paulo post eodem anno MCCCCL. *Mulhusæ*, tot superatis cladibus, Misniæ Thuringiæque incolis pax ipsa reddita fuerit. *Albin. Tit. XX. p. 258. Fabric. l. c. Pacis factæ tempus alioqui ad annum MCCCCLI. Paulus Langius in Chron. Citicens. apud Pistor. l. c. revocat. Mollerus in Annal. Freib. p. 97.* Fridericum primo cum fratre Vilhelmo *Numburgi* et *Portæ*, tum temporis Patrum cucullatorum domicilii, collocutum placide, deinde vero *Mulhusæ* concordiam restitutam fuisse, pronunciat. Sedatis fratrum animis, tantum abfuit, ut incensores tot calamitatum, *Vicethumii*, communi Reipubl. commodo ac tranquillitati studuerint, ut potius postea Burgundionum Legatos, ad Principes Saxoniae missos, protervo audaciæ spiritu fascinati, in Thuringia comprehendere, eosdemque in arces suas captivos ducere non vererentur, *Peccenstein. Theatr. Sax. P. I. c. 18. p. 39.* Hinc Vilhelmus, illatam hospitibus injuriam ulturus, cum variis eosdem, eorundemque opes præliis labefactasset, illi tandem anno MCCCCLI., relictis agris ac arcibus, tum in Thuringia, *Dorenbergo* scilicet, *Cambergo*,
Rosla

Rosla, Gleisbergo, Stalburgo, Hesbusena: tum in Misnia, *Lichte-
wvalda, Cribensteinio*, aliisque, partim in Bohemiam, ut ipse A-
pollonius, partim in Lusatiam, exules confugiunt. Adeatur
*Æn. Sylvius l. supra cit. Langius apud Pistor. p. 863. Peccenstein.
l. c. Moller. Annal. Freib. p. 99. Fabric. Orig. L. VII. p. 768.* Ex
his patet, quam *subiti & vehementes temeritatis impulsus sint,*
*quorum ictibus hominum mentes concussa, nec sua pericula dispi-
cere, nec aliena facta justa æstimatione prosequi valent,* quemad-
modum bene *Valerius Maximus* loquitur. Vbi tamen singu- *L. IX.*
los, quicunque demum illi sint, in præsentī monitos volu- *c. 8.*
mus, ne existiment, ac si horum degenerum culpa univer-
so & splendidissimo Vicethumiorum stemmati labes aliqua,
quæ se ad omnes posteros extenderet, fuisset aspersa. Absint
a quolibet hæc opinionum deliria! Nos sane de hac insigni
profapia, quippe tot Majorum meritis fulta, tot tantisque, in
quas se diffudit, aliorum Nobilium cognationibus superba,
longe modestius sentimus. Dum enim FRIDERICVM VICE-
THVMIVM, at quantum Virum! paulisper intuemur, certe
nihil obstat, quominus eundem selectum omnis Nobilitatis
exemplar, omniumque uirtutum, quæ & bello & paci de-
bentur, compendium nominemus. Erat is, ut plurimi tra-
dunt, Vilhelmo, Landgravio Thuringiæ, ab intimis Consiliis,
adeoque aulæ ipsius primum facile maximumque Sidus, quod
ceteros, veluti minorum gentium, stellas, & muneris, &
prudentiæ splendore longe superabat. *Conf. Peccenstein. Theatr.
Sax. P. I. c. 18. p. 300. Moller. Annal. Freib. p. 99.* ab eo post-
modum varii Vicethumianæ domus Heroës originem du-
xere, qui, si quiquam alii in Nobilium censu, laudabilem sæ-
pe Germaniæ Principibus operam præstitere. Inter hos
nostra ætate effulget Vir Illustris, Excellentissimusque DN.
FRIDERICVS VICETHVMIVS, qui ad POTENTISSIMI SAR-
MATARVM REGIS & ELECTORIS NOSTRI Sacratissimum

latus nullo non tempore, velut Argus, excubat, eoque ipso magis magisque patriam nostram sibi devincit. Reliquos GENTIS VICETHVMIANAE Statores & antiquissimos ejusdem natales, cum hic eos persequi non aptum foret, commodiori tempori ac publicari Exercitationi, nō spongiā meremur, reservamus.

II.

Idem ille Kauffungus tantam suō nomini ac famæ, commisso PLAGII (ε) crimine, inussit maculam, quam nec longa temporum seculorumque devolutione, nec ullo quovis modo expungi, eluive posse statuimus.

(ε) PLAGII vocis incunabula inquisituris varia sententiarum divortia sese nobis sistunt. Alii hanc, alii illam defendunt. Nonnulli enim a πλαγίως, quod *Suidas* per τὸ δολίως, interpretatur; quidam vero, ut *Isidorus* L. X. *Etymol.* ἀπὸ τῆς πλαγίης, quia obliquis artibus & dolis plagium perpetretur; alii denique e LATIO deducunt, dicendo, criminis huius reum olim, vi legis Fabiæ, PLAGIS punitum fuisse. Unde cunque demum derivetur, nobis idem est, nec hisce talibus ut diutius inhæreamus, ipsa nos exigui momenti res admonet. GRAECIS vitium ipsum dicitur ἀνδραποδισμός, plagiarius vero, qui *Tertulliano* L. I. *adu. Marcion.* plagiator audit, ἀνδραποδιστής, ἀπὸ τῆς ἀνδραποδίζεσθαι, quod alias in servitutem rapere, mancipio dare &c. denotat. Ita *Plato de Republ.* καὶ αὐτὸς ἀνδραποδιστάμενος δαλώσῃται. *Gaza de Seneca.* ἡνδραπόδισται μηδενί. *Plutar-*

Plutarchus autem in *Ant.* idem figurato significandi modo adhibuit: Ἐξηνδραποδισμένον κομιδῇ τοῖς μυρίοις ἑκατάτοις. Haud raro tamen etiam de furto & raptu hominis usurpari videas. Lex, qua plagii crimen coercebatur, ἀγλοπαλείας nomine venit. Porro quod ipsum **PLAGIVM**, in foro consideratum, attinet, optime istud per *crimen publicum, quo liber homo, vel servus alienus, dolo malo, cum, vel sine violentia supprimitur: sive ille surripiatur & abducatur, sive pretii redemptionis lucrandi animo, similive intentione celetur*, describitur. Conf. C. ad L. Fab. de Plagiar. l. 7. l. 14. &c. & ff. h. t. l. 3. l. 6. §. f. Vnde facile perspicimus, hic omnino ab eo crimine absolvendum esse Patrem, detinentem filium in potestate constitutum: imo nec illum plagii notam incurrere arbitramur, qui hominem ab hoste suis opibus redemptum tamdiu tenet, quamdiu id, quod lytri loco antea erogaverat, non restitutum sibi videt. Vid. Schneidevin. in *Commentar. ad Institut. L. IV de Interdict. §. Summa autem &c. Tit. 15. de libero homine exhibendo. p. 1021.* Auctor *Etymologici* per *Plagiarium* eum intelligit, qui non solum liberos in servitutem rapere, verum etiam servos ab officiis, quibus Heris obstricti sint, avocare auderet: Ἀνδραποδιστὴς ἢ μόνον ὁ ἄλλος ἐλευθέρου ἀπάγων εἰς δαλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸς δούλους ἀπὸ τῶν δεσποτῶν ἀποσπῶν. Prohibetur autem idem illud scelus *primum* lege divina forensi, utpote *Exod. XXI. v. 16. Deuter. XXIV. v. 7.* deinde lege *Quiritium Cornelia*, quæ non a *Cornelio Sylla*, verum *Cornelio Scipione*, non multo post bellum Punicum primum, lata, & tantum de liberis hominibus locuta est: denique lege *Fabia*, cujus *Cicero* in *Orat. pro C. Rabirio* meminit, a *Q. Fabio Maximo*, autore, ita appellata, quæ etiam ad servos surreptos sese extendit. vid. hac de re *Præstantissimus Academiae hujus Ictus*, DN. D. GEORGIUS BEYERVS in *Position. ad Pandect. speciatim ad L. Fab. p. 647.*

Transgressores earum legum olim pro ratione delicti nunc levior,

vior, nunc gravior inlequebatur poena. Sic servus, qui liberum hominem abstulerat, ex Constantini decreto, bestiis illico obiectus fuit. Adeatur *Pithæus in not. ad Collat. LL. Mosaic. Tit. XIV. & ipse C. ad L. Fab. de Plag.* Alias vero ob suppressum, vel venditum liberum hominem, *humiliores* in crucem sublatis, uel etiam in metallum dati: *honestiores* publicata dimidia bonorum multati sunt. Conf. *Wesenbergius in Paratit. ad Digest. L. XLVIII. de L. Fab. de Plag. p. 374.* De *Wigothorum & Frisiorum* poenis, quas reis huiusmodi infligere consueverant, consulatur *Lindenbrogius, in Cod. LL. antiquarum L. VII. Tit. 3. Conradum Kauffungum* etiam jure meritoque admissi plagii labem capite luisse, non est, quod dubitemus. Abduxerat enim ille, dolo malo, nesciente Domino, duos liberrimos Saxoniae Principes, eo animo, ut iisdem ad alios delatis & venditis, grande sibi lucrum conflare posset. Iam vero si rapto servo ille, qui suppressit aut celat servum, iusta morte afficiendus est: quidni & is, qui, singulari audacia instigatus, homines tanta libertate praestantes clam surripere tentavit, poenas crimine capitali dignas subeat? Quanto autem angustior, quanto liberior ille habetur, qui subditorum legibus haudquaquam adstrictus, suo sese imperio regit: tanto peior, tanto grauior illius culpa sit oportet, qui in huiusmodi Principem data opera & omni studio delinquit. Sed cum haec talia jam pridem prolixius, ac, pro more tanti VIRI, accuratius MAGNIFICVM ac SVMME REVERENDVM DN. D. PIPPINGIVM, *Sacrorum in Aula Regia Electorali Saxonica Antistitem Primarium*, in eleganti de RAPTIV LIBERORVM *Dissertatione*, explicuisse sciamus, merito nos in his acquiescimus, B. L. eo pariter ablegaturi. De PLAGIO LITERARIO legi merentur IACOBVS THOMASIVS in *pecul. de eodem, Tractatu*, TITIVS in *Observationibus ad Compend. Lauterbach. ABERCROMPIVS in Fure Aca-*

re Academico, ALMENLOVENIVS in Syllabo Plagiario-
rum, denique CRENIVS de Furtis Literariis.

III.

Quae sententia, ut suo robori constet,
nos in praelenti Kauffungiani scele-
ris memoriam instaurare, et aliorum,
(§) qui pariter hac in parte deluda-
runt, rationes cum nostris conferre,
easque, si veritati rei conveniant,
amplecti: sin minus, ea, qua decet,
humanitate vel emendare, vel, ubi
opus sit, infringere conabimur.

(§) Scriptores de temerario Kauffungi raptu non ine-
pte forsitan in diversas classes quis distinguere posset: siqui-
dem alios illorum temporum aequales esse, alios non ita
longe post, denique alios recentiori aevo vel vixisse, vel
hodiernum interesse mortalium rebus, ipsorummet elegan-
tes ingenii foetus & tot prodita ab iisdem monumenta fa-
tis ostendunt. Priorum e numero primas haud dubie Æ-
NEAS SYLVIVS obtinet, Vir tum temporis miraculo litera-
rum venerabilis, *Philosophus, Orator, Poeta, nec non Theologus*
præstantissimus, cultor justitiæ ac religionis, admirabilis eloquio,
Friderico Imperatori charissimus, Ecclesiasticæ libertatis tutor &
autor, quemadmodum eum Langius in Chron. Citicens.
describit. Is, teste Bucholzera in Indice Chronologico, die 19.
Octobr. anno MCCCCV. Senis in Italia, nobili Piccolomineo-
rum

rum genere oriundus, in primo statim pueritiae flore ad studia bonarum artium animum applicuit : inde , ope *Cassparis Schlickii*, Fridericum Imperatorem virtutibus suis eo pellexit, ut honestum *Secretarii*, ita vulgo dicitur, munus obtinuerit, mox ipsi Episcopatu Senensi admovendus. Tandem, cum semel iterumque Petrinæ sedis limina salutasset, Purpuratorum Patrum numero adscriptus, & paulo post, defuncto Calixto, ac mutato Aeneæ Sylvii nomine, XIII. Cal. Sept. anno MCCCCLVIII. ad summam Pontificiæ dignitatis ἀκμὴν evectus est. *Conf. Langius in Chron. Citicens. ap. Pistor. T. I. Rer. Germ. p. 866. Boreccius in Descript. Bohem. P. I. Prefat.* Hic & Historiam nostram, quamvis admodum concise, & alias res Misnia gestas eleganti, scribendi genere, complexus, eamque ob rem ἀπολυμαθεύσας Viro, cujus cineres etiamnum pia animi recordatione veneramur, Divum C. S. SCHVRZFLEISCHIVM puta, insigni elogio ornatus est : *Gaudemus merito, ait ille, talem tunc extitisse Virum, qui non magis Bohemia, quam vicina Misnia res actaque literis mandaverit. Et ingenii bonitate usuque plus consecutus fuerit, quam alii ipsius ævo arte curaque consequi potuerunt, in not. ad vitam Alberti III., quae reperitur in Disput. ejus Historic. Diss. XXIX. p. 126.*

Sylvium BOTHO, civis Brunsvicensis, excipit, Scriptor Seculi XV. ob reconditas totius Germaniæ antiquitates, quas ubivis depromit, haud contemnendus. Reliquit ille *Chronicon Brunsvicense picturatum*, & dialecto, inferiori Saxoniae usitata, concinnatum, quod nuper admodum, curante *Illustri Leibnitio* in *Tit. III. Rer. Brunsvicens.* prodiit, quo loco speciatim p. 400. Kauffungianum facinus quam brevissimis expeditur.

Vberior *Bothone NAVCLERVS* est, qui assumpto fideli comite SEBASTIANO MVNSTERO, Aeneæ Sylvii vestigia nimia, quam par est, sedulitate legit : uterque enim plagium militis

militis nostri perscripturus, eruditi plagii culpam satis aperte commisit.

Eandem rem, eodem, quo Nauclerus vixit, tempore, PAVLVS LANGIVS, in Cygneis natus, tradidit. Hic invito animo, quod ipse fatetur, anno MCCCCLXXXVII in monasterium *Bozaviense*, haud procul a Ciza situm, attractus, in eodem, temporis fallendi gratia, *Citicense Chronicon*, quod rerum Misnicarum cognitioni apprime servit laudabili industria composuit, postea a *Iohanne Pistorio Tom. I. Rer. Germ. inditum*.

Recentior his HVLDRICHVS MVTIVS Seculo XVI. *Basileae* floruit, & ibidem Professoris Publici munere functus, *Chronicon Germaniae* posteris reliquit, in cuius *Libr. XXIX. p. 301. apud Pistor. T. II. Rer. Germ.* temeritatem Kauffungianam apte & rotunde persecutus est.

GEORGIUS FABRICIVS, & CYRIACVS SPANGENBERGIVS sese in exponendis universae Saxoniae actis fideles Patriae cives exhibuerunt, inde *ille* etiam in exquisito eruditionis thesauro, *Origines Saxonicas* intelligimus; *hic* & in *Chronico Mansfeldico*, & im *Adel-Spiegel* libris hodiernum perraris, nec adeo cuivis aspectui facile obviis, prolixè satis historiam Plagii: prolixius tamen, imo omnium copiosissime, PETRVS ALBINVS, optimus Fabricianae gloriae ac honoris vindex, recensuerunt. Hos postmodum omisso ordine reliqui, ANDREAS MOLLERVS, in *Annalibus Freibergensibus*, MATTHAEVS DRESSERVS, in *Chronico Saxoniae*, ELIAS REVSNERVS, SETHVS CALVISIVS, LAVRENTIVS PECCENSTEINIVS, in *Theatro Saxoniae*, BINHARDVS, in *Chronico Thuringiae*, TOBIAS SCHMIDIUS in *Chronico Cygneensi*, MARTINVS ZEILERVS, in *Germania Nova antiqua*, IOHANNES LVDOVICVS GOTTFRIDI, in *Chronico Historico*, SEBASTIANVS MVLLERVS, in *Annalibus Saxonis*

&, qui principe loco nominandus, *Magnificus* DN. D. PIPPINGIVS, in supra laudata Dissertatione, aliq; quos jam præterimus, secuti sunt. Hi omnes, oblata solum occasione, aut exigente rerum pertractandarum ordine, id flagitii exposuerunt, cum contra idem illud data opera DANIEL CROMERVS, *Carminè Comico*, CONRADVS OBERNDORFFIVS, *Oratione* de adductis ex arce Altenburgensi duobus Principibus anno 1575. Vitembergæ habita, VVLPIVS im *Pringen* Kaub / CASPAR EBERHARDI, in *Scripto Germanico Altenburg* / 1609., DISPVATOR LIPSIENSIS, in Specimine Academico, aliique enarraverint.

IV.

Itaque prima statim fronte illi nobis obveniunt, qui, aliorum coniecturis, aut propriis figmentis decepti, Kauffungum ad perpetrandum hoc scelus a Friderico II. Saxonum Electore, vel ob denegatum redemptionis pretium, (7) vel ob recusata nostro stipendia bellica, (8) incitatum fuisse, vulgo edisserunt.

(7) In his quimum referendus est *Georgius Fabricius*, qui *Orig. L. VII p. 770*. Nicolaum Pflugium, quem una cum Kauffungo Vilhelmiani milites ad *Geram* ceperant, Electoris pecunia redemptum, Conradum vero suismet ipsis opibus, (quatuor

(quatuor millibus nummum aureorum,) se ab hostibus liberasse, scribit. Inde postea factum, ut, cum toties ab Electore erogatos hosce sumtus sibi restituendos efflagitaret, semper ab eodem repulsus, tandem vindictæ locum dederit. Hunc, veluti veteranæ militiæ Ducem, longo agmine comitantur ceteri, *Albinus* scilicet *Weißnisch, Land-Chronick. Tit. XXI. p. 265.* & ex eo *Dresserus in Chron. Sax. Moller. Annal. Freib. p. 102. Spangenberg. in Chron. Mansfeld. & im Adel Spiegel P. II. L. XI. c. 31. p. 220. Binhardus in Chron. Thur. L. II. p. 10. Tobias Schmidius in Chron. Cygneens. P. II. c. 1. p. 226, Birck. S. H. S. XLI. p. 421. Gottfrid. in Chron. Hist. P. VI. fol. 667. denique Seth. Calvisius, Conradus Kauffungen, inquit, olim, cum Frederico Electori militaret, captus fuerat, & non ab eodem redemptus, quod tamen aliis, (Nicolaum Pflugium imprimis intelligit) præstiterat: Igitur se ipsum redemerat quatuor millibus aureorum, eam pecuniam reposcebat ab Electore, &c. in *Opere Chronologic. fol. 796.**

(9) Ita Mich. Boiemus in *uita Alberti III. existimat*, cum quò consentit *Georgius Fabricius in Elector. Saxon. p. 22.* adeoque sibi ipsi non constat, quod enim supra de redemptionis pretio, id h. l. de negatis Kauffungo stipendiis intellectum cupit. Reliqui causam commissi criminis sicco prætereunt pede: *Mutius* certe in *Chron. Germ. L. XXIX. apud Pistor. p. 301.* se eam nescire, aperte fatetur.

V.

Ea pariter quodammodo vacillare nobis videntur, quae vel de *Conradiminis*, (1) quibus vehementius in Electo-

lectorem invectus dicitur, vel de ipsius longissimo exilio, amissis ereptisque illi in Misnia agris, (κ) hinc inde spargi videas.

(ι) Absit a nobis, ut Kauffungum ab omni minaci sermone absolvere velimus: illud tamen veritate prævia etiam h. l. fateamur oportet, a quibusdam Historicorum quandoque huiusmodi de nostro proponi, quæ, ut in dubium vocentur, omnino digna sunt. Inter hæc etiam illud relatum volumus, quod *Albinus* de asperrimis Kauffungi dictis habet, qui, dum præ ceteris liberalius sibi hac in parte indulget, & verba *Conradi*, quibus Electorem momorderit: *se hanc injuriam non in subditis Friderici, verum in ipso Principis sanguine ulturum esse*: & insimul responsionem, qua ab eo exceptus fuerit: *Kunz/siehe/dasß du mir die Fische in dem Teich nicht verbrennest*/ adducere non veretur. Alii, ut *Fabricius* in *Orig. L. VII. p. 770.* & *Mutius* l. c. lenius paulo de hoc judicant. Disputator *Lipsiensis*, quin *Albini* sententiæ adstipuletur, parum dubitat.

(κ) *Prædia Kauffungiana*, supra ad Aphor. I. allata, nolumus jam denuo repetere: potius aliorum opiniones, quibus ille iisdem expulsus, & postea exilio multatus asseritur, hic prolaturi. Inter eas consideranda venit *Fabricii*, qui l. c. arcem *Coram* & *Calenbergum* *Conrado* ademtum fuisse existimat, a qua parum abludit *Huldricus Mutius*, l. c., nec ceteri dissentiant, utpote *Spangenberg.* in *Chron. Mansfeld. c. 333. p. 389.* *Naclerus*, una cum *Munstero*, ille *Chronogr. Volum. II. Generat. 49. p. 1097.* hic *Cosmograph. L. III. c. 426. p. 1004.* *Sethus Calvisius* in *Opere Chronolog. p. 796.* *Albinus* l. c. *Æneas Sylvius*, eum per injuriam *Friderici* patria hereditate privatum esse

esse contendit. in *Europa* apud *Freher T. II. Rer. German. p. 70.* quod tantæ alias fidei Virum scripsisse pudeat ! Quorsum vero, & ad quem noster confugerit, denuo varie diceptatur : *Albinus* Kauffungum ad *Vicethumios*, in Bohemia tum temporis morantes, sese fuga proripuisse perhibet, eoque ipso a *Georgio Fabricio* discessionem facit, qui eam regionem non numero plures *Vicethumios*, sed tantum *Apollonium*, reliquos *Lusatiam* petiisse, commemorat. Contra uero, inverso ordine, *Fabricius* in eo alienus est ab *Albini* sententia, dum nostrum quidem in Bohemiam, speciatim *Isenbergum*, non tamen ad *Vicethumium*, se contulisse tradit, *Orig. L. VII. p. 770.* Sed de his caute agendum, nec omne temere Kauffungo exilium denegandum esse, ipsum difficile rei hujus, in quo versamur, caput nos admonet.

VI.

Quin potius nobis, qui ex LITERIS (λ) *Friderici II.* meliora edocti sumus, alia mens inhaeret. Illae enim, cum debita *Conrado Kauffungo* ex asse soluta fuisse, demonstrant, (μ) tum contra ea omnia, quae de reliquis eius incommodis (ν) referuntur, quippe fama et incertis vulgi rumoribus fundata, profundo silentio involuunt.

(λ) Quid hoc loco per *Literas Electoris* indigitemus, paucis

paucis expediendum est. Scilicet, plagario nostro anno MCCCCLV. de vita sublato, procures nonnulli in quorundam Principum aulis varia, quemadmodum ejusmodi casu id fieri solet, judicia de scelere & morte ipsius laturi, alii justas nefario homini poenas inflictas esse: secus alii pronunciabant. His, quibus, addito hinc inde fabularum cumulo, res aliter, ac evenerat, denunciabatur, Elector, scrupulum finistre judicantibus exempturus, totam rei gestæ historiam satis prolixè per literas publicas explicuit, iisdemque diversas uel *Apochas*, vel alia, quæ huc spectare videbantur, documenta annectere voluit. Tantum hæc nostro, quem suscepimus, labori robur afferunt, ut, si iisdem destituti essemus, nihil certi, nihil solidi nos in describendo Kauffungi plagio definire posse fateamur. Quare illæ nobis hoc in negotio instar cynosuræ alicujus & Lydii lapidis erunt: His ducibus diversas Scriptorum sententias ac abstrusas difficultatum molestias, pro ingenii viribus, examinare conabimur. Illud præterea addimus, quod insignis rerum Saxonicarum Scriptor, ANTONIVS VVECKIVS, primus omnium easdem formis excipere & publici juris fieri curaverit. Excerptis enim illas anno MDCLIX. e Tabulario, quod *Vitembergæ*, (non *Dresdæ*, ut denuo perperam *Disputator Lipsiensis* judicat,) asservatur, quod adeo quidem verum est, ut & ipse in *Descriptione Dresdæ P. II. Tit. I. p. 124.* illud confirmet. Istas quoque una cum Actorum Capitibus eo in loco repositas esse, Vir spectatæ fidei, & omni exceptione major testis, *ὁν ἐν ἀγίοις*, C. S. SCHVRZFLEISCHIVS, in Epist. MSC. ad *Tenzelium* exarata, & ab Excellentiss. DN. D. PRAESIDE nostro benevole nobiscum communicata, prodit. Hanc, cum & Historiæ nostræ veritatem, & alia, quæ huc pertinent, admodum corroboret, apponere lubet:

VILHEL-

VILHELMO ERNESTO TENZELIO.

Aetorum capita, quae efflagitas, in tabulario arcis suo reposita loco asseruantur, quae uidi et perlegi, sed non descripsi. Illud recordor, in causa publici Kuffungiani criminis sententiam dixisse iure Consultos Lipsienses, Fridbergenses in Veterauia et Halenses, atque uno omnes animo et uoce capitis damnassee. Rei iudicatae argumenta addita sunt, quae Kauffungi scelus et perfidiam, et Historiae ueritatem confirmant, certe scrupulum dubitandi eximunt, et fidem rei gestae augent. Ego ceteroquin nihil recuso, nihil denego, quod eiusmodi sit, ut ex rebus fortunisque meis suppeditari possit. RVDOLPHVS, et MVLLERVS, alter apud Vos Gothae, alter Vinariae, fidem Tibi facient, me nihil ex actis illis descripsisse, et in Commentarios retulisse aut excerpisse.

(μ) Kauffungo omnes IMPENSAS, quas durante intestina fratrum discordia erogauerat, restitutas fuisse, tum ipse *Electo* in literis modo laudatis, tum et *Conradus* in Apocha, *Friderico* exhibita, liquido ostendunt. Ille hunc in modum, teste *Antonio VVeckio* P. II. Tit. I. p. 166. disserit:

**FRJEDERICH von Gots Gnaden/
Herzog zu Sachsen / 1c. Landgraff in Döringen /
und Marggraff zu Missen.**

**Aldenburg am Sonnabende nach Jacobi /
Anno Dni etc. 50. quinto.**

Müßern fründlichen Dienst zuvor / und was wir liebs und guts vermögen. Hochgeborner Fürst / lieber Sohn 1c. Uns ist fürbracht / wie bie uwer Liebe und dorch uwer Lande und Fürstenthumb erschollen sie / under viel Reden / die wider und fortgetragen werden / wir sullen Eungen von Kauffungen eyn mergliche Zal Geldes schuldig sien / er möge der an uns nicht erlangen / er sie derhalben mit uns ins Recht gangen / das Recht werde

werde ym verzogen/ und müße rechtlos bliben / wie dann solche Worte in wiheter erstreckung haben gelutet / das uwer Liebe im verstehen möge / das bie der Wahrheit solch Rede an uch nicht bracht sie / Thun wir uwer Liebe wißen / daß wir Eungen / umb sinen Dinstes willen / etlich Geld schuldig waren / des und darüber etwas mehr Im zu siner Besserunge / zu sinen Uffkommen wir In vergnüget han / und entrichtet / als Ihr das us dieser ins geschlossen Abeschrift (☉) siner besiegelten Quitanz Uns übergeben / vernehmen werdet.

Hic eandem rem magis perspicue sic enunciat :

Sign. ☉

Kauffungs Quittung

Daß Er von Churfürst Fridrichen zu Sachsen aller Geld-Schulden veranüget.

Ich Eung von Kauffungen bekenne für mich / myne Erben und Erbnehmen / und thu kunt mit diesem mynem Offen Briewe gein allermeinglich / daß mich der Irleuchte Hochgeborne Fürste und Herre / Herr Friedrich / Herzog zu Sachsen / des Heil. Römischen Richs Erzmarschalg / Landgrave in Obringen und Marggrab zu Witten / myn gnädiger lieber Herre / uff hute dato diß Brides aller Geldschulde / die mir sine Fürstliche Gnade für Dinst / Pferde / Harnasch / und NB. alle ander myne Schäden / der Geldschulde halben restheren / wie / wo und in welchen enden ich die von siner Gnaden wegen bis us diesen hutigen Tag empfangen habe / schuldig gewest ist / gülich und wohl zu Danke das mir gnügt us gericht und bezahlt hat / Und ich sage für mich / myne Erben und Erbnehmen den genannten mynen gnedigen Herrn / Herzog Friedrichen zu Sachsen / und siner Gnaden Erben und Nachkommen alles sollichs Geldes gvyt / ledig und loß / mit und in Krafft dieses Brides / und ab hinfürder cynche Briewe oder Geldschulde für dato dieses Brides gegeben /

gegeben/ sine Fürstliche Gnade / oder seiner Gnaden Erben belangende die mir oder sunst irgent funden werden/ mir ader mynen Erben zu haldende und berürende/ die sollen alle vernicht/und absten/und von jedermenniglich ganz crafft und machtloß gehalten werden/ ane geberde/ zu urkunde mit mynen hieruff gedrucktem Insiigel für mich/ myne Erben und Erbnehmen wissentlich versiegelt und gegeben zu Aldenburg am Dornstag nach Galli anno Dni m^occcc^ol quarto.

Ex his igitur patet, quam longe ii a scopo aberrauerint, qui supra ad Aphor. IV. nescio quantum redemptionis pretium, quanta stipendia bellica, Conrado nostro nondum ab Electore soluta, somniarunt.

(v) Merito illorum sententias in dubium uocamus, qui Kauffungum, posteaquam se propria pecunia redemerat, propter minas, quibus Electorem laceffiuisset fertur, et agris suis eiectum, et exilio punitum fuisse existimant, siue id anno MCCCCL, siue sequenti factum sit. Conf. Aphor. V. Si enim id malignus iam multis ab hinc annis ante perpetratum plagii scelus nostro accidisset, quod ei uulgo accidisse dicitur, non uidemus, quid obstiterit Electori, quo minus haec talia, imprimis cum eo ipso delicto Kauffungiano illustrando magnum robur addi potuisset, ad aulas aliorum deferri uoluerit. Quin et illud absolum, nec prudentiae ciuili congruum esse uidetur, hominem dari perduellem, extorrem, cum pessimis patriae proditoribus collusorem, (Vid. *Albinus Tit. XXI. Meissn. Land Chron. p. 266. Dresserus Chron. Sax. p. 443. et Criticus T. III. Qu. 40. p. 521.*) denique, ut multa paucis exprimamus, infentissimum Principis hostem: et nihilo secius eundem in ditionibus illius, a quo ante eiectus fuerat, tanta adhuc auctoritate ualere, ut et ipse Princeps ad eligendos arbitros illius pertinacia persuaderi posset: quae duo quomodo in Kauffungo nostro conciliari queant, nemo facile perspiciat. Ita-

que illos tutiori uia incedere arbitramur, qui nec omnem Kauffungo fugam denegant, nec longa annorum serie eandem metiuntur. Nos sane, Electoris literas secuti, nihil aliud, quam Conradi fugam, si uel maxime aliqua statuenda, non nisi duarum hebdomadum interuallo ipsum plagium praecessisse, colligimus. Die enim 25. Iunii eum, in salutato Friderico, ex urbe Altenburgensi, quo ex consilio ac mandato arbitratorum uenerat, egressum, mox uero d. 7. Iul. eodem anno MCCCCLV. ex arce, urbi contigua, Principes Electoris iuniores rapuisse, eadem literae haud obscure indicant: quemadmodum id etiam ex inferius dicendis constabit. Praeter haec nobis calculum suum pariter addit *Michael Boiemus*, qui, in uita Alberti Animosi, *coquum* SCHVVALBIVM tantum 14 dierum spatium in aula Friderici, quo se statim, expulso Kauffungo, contulerat, uersatum tradit. Hinc omnis rei cardo, ut breuiter et in compendio controuersiam hanc completamur, in eo uertitur, ut Scriptores, quos ad citatum Aphor. recensuimus, *uel* Kauffungi fugam ad satis longum temporis spatium ante commissum atrox facinus extendant, (quod plerique affirmare uidentur,) *uel* ad duas tantummodo hebdomadas reuocent: Si de *hoc* istis sermo sit, facile nos consentientes habebunt: sin *prius* admittant, non possumus aliter, quin ab eorum partibus, non exiguis commoti causis, paulisper recedamus.

VII.

Quae cum ita sint, operae pretium nos facturos esse existimamus, si relictis supra adductis sententiis in praesenti
alium

aliū, eundemque uerum Kauf-
fungiani sceleris fontem, intempesti-
uum scilicet habendi studium, con-
stituerimus: quippe quo is inflam-
matus, illud, quod ab Electore ad
certum tempus et certa lege acce-
perat, (ξ) sibi posterisque suis perpe-
tuum ueluti ac constans uindicare
ausus est.

(ξ) Kauffungo nostro omni iure acclamari posset,
quod uulgo de aqua turgidis pronunciatur:

*Quo plus sunt potae, plus sitiuntur, aquae,
nec inepte illud Plautinum huc faceret:*

Fere maxima pars morem hunc homines habent:

quod sibi uolunt,

*Dum id impetrant, boni sunt; sed, ubi iam penes
se habent,*

Ex bonis pessimi et fraudulentissimi fiunt.

*In Ca-
ptiv.*

Act. II.

Scen. I.

Cum enim ille a Friderico II. Principe uere Placido, agros non-
nullos, *Schvickershanium* nempe, *Cribensteinio* insertum, cui
Veckius in Discr. Dresd. P. II. Tit. I. p. 122. Erenbergum addit,
flagrante tum temporis fraternorum animorum dissensione,
ea lege accepisse, ut pace patriae restituta, eosdem ultro,
ubi suos, in Thuringia his turbis pariter amissos, recupera-
set, legitimo possessori, Apollonio Vicethumio, traderet,
an tum abfuit, ut promissis, seposito belli tumultu, steterit,
ut potius et suos in Thuringia, et Vicethumii simul in Mis-

nia retinere non ueritus sit. Audiamus modo Electorem haec talia diserte commemorantem:

Uns Recht sind wir mit ihm gangen, nicht von G. Idschulde/sondern etlicher Dörffer wegen/in unsern Fürstenthumb zu Meissen gelegen/die ern Apel Bisthumb zu Tanrode waren/die wie Cungen egenant zustehen liessen mit Unterscheide/zu Wiederstattung ander Dörffer/die er im Lande zu Döringen liegende hatte/und er doch ern Apel igund genant in den vergangen Kriegisleufften entwerret was also daß er die Dörffer/ern Apel zugehörig/im Lande zu Meissen gelegen/innen haben solte/der genissen und gebrauchen/so lange daß sine Dörffer/im Lande zu Döringen gelegen/wieder zu sinen Händen qvemen/ (D) Es worden die Kriege durch unser Oheimen und Schweger von Brandenburg und Hessen/und ander Unser Fründe abgetragen/hingelegt und entrichtet/als Ir wisset/und doble unter andern beteidingt/daß jedermanne das sine was er von Dörffern/oder Güttern in den Kriegisleufften verlohren hätte/wieder ingegeben solte werden/Cungegenant uf solch richtung erlangte sine Dörffer im Lande zu Döringen und vermeinte die Dörffer im Lande zu Meissen/die ern Apels/und Im zu Wiederstattung doch uns ingetan waren/nicht zu entreumen/noch an ern Apel lassen zukommen/sundern um die zu Lehengute zu behalten/wiewohl er keine Bribe dorobie in der forme von uns hatte/daß die Dörffer sin Lehngut sien solten. Worden wir durch unsern lieben Bruder Herzog Wilhelm mit Schrifften und mündlich und auch ern Apel ersucht zu schaffen/daß die Dörffer/ern Apel zugehörig/im Lande zu Meissen gelegen/nach Innhalde der Richtung von Cungen an ern Apels Hande qvemen/und wiewohl Wir vil Bließ dobie hatten und die Cungen gütlich ersuchung taten/so kunten Wir/sine Fründe/und sunst nymands/das zu thune In vermögen/daß er sich zu endrungen der Dörffer gebe/und der Richtung/zwischen Unsern lieben Bruder und Uns beteidingt/nachgangen wörde Ist er Apel Bistum in sine Dörffer in unserm Fürstenthumb zu Meissen ges

sen gelegen/ wieder gesagt/ und hat die in sine gewehre genommen / 2c.

a quibus nec ipse Kauffungus in literis quibusdam, eam ob rem Electori exhibitis, dissentit:

Sign. D

Sunk Kauffungs

Schein und Reuers wegen des ad interim eingethanen Guths Schwickershann und Zugehörungen.

Nach Sunk von Kauffungen zu Koffungen geseffen / bekenne öffentlich mit diesem meinem offen Brieffe/ gen allermenniglich/ die ihn sehen oder hören lesen/ Als der Durchleuchtigste Fürste und Herr/ Herr Friedrich/ Herzog zu Sachsen/ des Heil. Römischen Reichs Erz-Marschalch/ Landgrave in Döringen/ und Marggraff zu Meissen/ mein gnädiger lieber Herr/ durch seinen Voigt zu Eisenigk/ die Güter und Dörffer ern Apeln Bisthums zu Thandrode/ gen Kriensteine gehörende/ als Schwickershann mit den andern/ und der Frauen ern Apels obgenannt Mutter zu Leibgedinge nicht verschrieben sind/ an mich hat lassen weisen/ und gewere setzen/ der nach meinem Nuze und Nothdurfft zu gebrauchen/ biß so lange daß mir seine Fürstliche Gnade eines rechtlichen oder gültlichen Austrags meiner Sachen gegen Ern Apeln hat geholffen / Darumb habe ich seinen Fürstlichen Gnaden mit Handgebenden Treuen/ an eines rechten Erdes statt gelobet und versprochen/ So mir die Sachen gegen Ern Apeln/ in ob geschriebener massen/ durch seine Gnade oder die seinen eines rechtlichen oder gültlichen Austrags wirdet gehülffen/ und die zu Ende bracht/ Alsdenne soll und will ich derselben Güter und Dörffer Schwickershann mit den andern zum Kriebensteine gehörende/ und der Frauen zu Leibgedinge nicht verschrieben sind/

Sico

Seinen Gnaden williglich und lediglich wieder abtretten/die ohne alle Wiederrede einreumen/ und mich der gänglichen wieder verzeihen/ und auſſer alle argeliſt hierinne gang ausgeſcheiden. Des zu wahrer Urkund habe ich obgenanter Conrad von Kauffungen/ mein Innsiegel für mich und meine Erben/ für die ich mich hierinne mit verſchreibe/ mit rechter Wiſſen an dieſen Brieff laſſen drucken/ der gegeben iſt zu Meiſſen/ nach Chriſti Gebuhrtē/ XIII, und darnach in dem XLIXten Jahre/ am Sonnabende in der Heiligen Oſterwochen. vid. *VVeckius* l. c.

VIII.

Igitur Kauffungus, auaritiæ uitio infectus, fidem Friderico datam perfide uiolauit, nullis amicorum, Electorisue precibus ceſſit, nec, cum iam agris Vicethumianis ſeſe expulſum uideret, ad meliorem frugem rediit, donec tandem res hæc et tota controuerſia Iudicum Compromiſſariorum (o) fidei, utraque parte in id conſentiente, fuerit demandata.

(o) Noſtro falſiſſime perſuaſum erat, Fridericum in culpa eſſe, quo minus *Vicethumii* in Miſnia pagos ac prædia diutius poſſederit. Quare iniuriam ab eo ſibi factam eſſe ratus, Electorem hinc inde, coram uariis Miſniae proceribus, clam iniquitatis alicuius accusauit. Placidiffimi animi Princeps hæc militis machinas facili negotio retundere potuiſſet ſed,

sed, ut et maleuolorum quorundam calumniis ob exponeretur et iniustae ipsius Kauffungi postulationes omnibus patefierent, idem ille una cum Conrado quatuor arbitros delegit, qui nullo personarum habito respectu, rem paulo accuratius secum perpenderent, et laudum destinato die, (25. Iunii) loco publico, *Altenburgi* scilicet, dici iussit, ubi tamen Conradus, pertinaciter excipiendo et frustraneos uerborum circuitus inspergendo, uaria desperatae causae diuerticula quaesivit: quemadmodum ex iis, quae Fridericus in literis suis porro recenset, abunde cognoscimus:

Darum so vermeinte Cünge von Kauffungen/ Uns in Ansprache zu haben. Nu wolten wir Ihm der rechten derhalben nicht vorsin/ noch sine Klage enthören/ Wir haben Uns mit ym uff vier gewillete Schydesrichter/ der wir und er eintrechtiglich eynig sind worden/veranlast/ Uns in Rechte umb die Dörffer noch unser schriftlichen schuld und siner Antwort/ auch noch siner schriftlichen schuld und Unser Antwort/ was unser iglicher teyle für zu wenden hätte/ mit ym lassen scheiden/ als Ir das in dieser Ingeschlosssen Abschrift (3) des Anlas auch verstehen werdet/ Dieselben Unser scheiderichter/ im Anlas bemeldet/ haben sich des Rechten uff solch schulde und Antwort/ die sie von uns beyden theilen uffnamen/ferne und wihet erfragit/ zu Magdeburgk/ zu Fredebergk (non Freibergae ut *Paullini in Annal. Isenacens.* p. 119. errore ductus putat) und Lipzk/ die Schepfen und andere Rechts verstendigen sich rechts unterwising lernen lassen/und uns beyden teylen einen tag uff Dienstag Johannis Baptistae an der Herberge uff den Abend zu Altenburgk zu sien/ und uff Mittwoch darnach uff Unser Schloß daselbs des Rechten zu warten gesetzt/dazu wir uff beyde theile sind kommen/Wir haben durch unser fründe die schydesrichter in gebörligkeit umb das recht das gehen zu lassen bitten/ wir wolten denn gehorsam sien/ Cünge von Kauffungen hat das Recht in sinen Uermute dorch sich selbst gewiddert/ und durch vil unbilliger Intrege verhindert/und durch sine verdächtige Hinderliste und böse meynunge gestopffet/ als ir vernehmen werdet.

Exstant insimul eam in rem *documenta*, ab eodem *VVeckio* l. c. annexa, et *Signo* (♂) notata, quibus et utriusque in eligendis Arbitris consensus, et dies, uel Terminus, ut uulgo dicitur, peremptorius, euidenter admodum comprobatur:

Anlaß oder Compromiß.

zwischen

Churfürst **RIJCKHART** zu
Sachsen und

Gunkken von Kauffung.

ZU wissen/ daß uff hute Dornstag nach Galli der mynnern
Jal/ in vier und funffzigsten Jahren hie zu Aldenburg
durch uns **JÖRGEN** von **HUBERTZ**/ Dechant
zu **Meißen**/ Cankler **JÖRGEN** von **BEUNBURG**/ **HAN-**
SEN von **MEITZ** und **JHANN** von **ELNITZ**
Ritter/ gewillte schydes Richter/ von dem Irlichten/ Hochge-
bohrnen Fürsten und Herrn/ Herrn Friedrichen/ Herzogen zu
Sachsen/des Heil. Römischen Reichs Erz Marschalch/ Landgras-
ven in Thüringen/ und Marggraffen zu **Meißen**/ unsern gnädig-
gen lieben Herrn/ an einem/ und Gunkken von Kauffungen am an-
dern teil beteidigt ist/ von schulde und Zuspruche wegen/ so un-
ser gnediger Herre zu Gunkken von Kauffungen/ und Gunk von
Kauffungen wiederum zu unserm gnedigen Herrn meynt zu ha-
ben und zu setzen/ der sie von beiden teilen hie uns mechtiglich sint
bleiben/ sie noch schulden und Antworten daruß zu entscheiden/
Als nemlich/ es soll unser gnediger Herr sine schulde/ so viel er
der zu Gunkken von Kauffungen meynt zu haben/ bynnen den
nächsten vier Wochen/ von hute an zu rechnen/ schriftlich setzen
und machen/ und die uff Dornstag nach Martini schiessen hie den
Münzmeister gein Fryberg schicken/ (per hunc autem mone-
tarium

tarium nullum alium, quam NICOLAVM MONHAVPTI-
VM, uulgo Nicol Monhaupt/ prouinciarum, quae Frideri-
ci II. legibus gubernabantur, Praefectum et Capitaneum in-
telligimus. Eodem enim anno MCCCCLIV, eodem Mo-
netarii titulo a *Caspere Schonbergio*, Misenensi Episcopo, in li-
teris, quas ad *Monhauptium*, imaginem, B. Virgini sacram,
exstructurum dedit, insignitur. uid. *Moller. Theatr. Freib. c. VI.*
pag. 489. et Spangenberg. vom Geschlechte derer von Molsdorffe.)
desgleichen Runz von Kauffungen sine schulde/ so er zu unsern
gnedigen Herren meynt zu haben/ binnen denselben nesten vier
Wochen/ als obin berürt ist/ auch schriftlich ein/ und die by dem
Münzmeister zu Freyberg uff Dornstag nach Martini bestellen
soll/ So sollen unsers Gnedigen Herren schulde Runzen von
Kauffungen Bothen/und Runzen von Kauffungen schulde unsers
gnedigsten Herren Bothen durch den Münzmeister geantwor-
tet werden/ die also an jechlichen theil zu bringen/ darnach sol un-
ser gnediger Herr Runzen von Kauffungen schulde/ und Runz
von Kauffungen unsers gnedigsten Herren schulde/ jeglich Teil
aber vier wochen innen behalten/ unser Gnediger Herr sine Ant-
wort uff Runzens schulde/ und Runz sine Antwort uff unsers
gnedigen Herrn schulde schriftlich thun/ und darinnen so sol ig-
lich teyl solch schulde und Antwort uff Dornstag nach unser lies-
ben Frauen tag Conceptionis, bie den Münzmeister zu Freiberg
senden/ der alle dieselben schulde und Antwort ufnehmen/ und
in unsers gnedigen Herren Canglie den obgenanten seiner Gna-
den Cangler antworten lassen soll/ derselbe er Zorge von Hugewig
die danne ufnehmen/ die er und die andern sine mitschiedsrichter
darnach auch vier wochen/ das ist/ nemlich biß uf Dornstag nach
der heiligen drier Könige tage/ innen haben/ unsern gnedigen
Herrn und Runzen von Kauffung bynnen des tage sehen/und sie
mit recht daruß entscheiden sullen/ und wie sie also durch recht ent-
scheiden werden/ deme sullen beyde teyle ane Begerung Folge
und gnug thun/ und an Hinderang nachkommen/ Als sie uns

das von allen syten glaublich zugesagt und versprochen haben/ alle geverdte hierinne gang usgeschlossen/ doch ungeverlich ab sie hierbber erleugung durch recht begeben/ und eyn teile ader beyde usblendisch sien/ oder sunst durch erhaffte Noth daran verhindert wurden/ das sulte iglichen theile an sinen rechten unschedlich sien. Hieruff sollen beyde teyle aller sachen gütlich gesünet/ und gericht sien/ und die Bürgen/ so für die Gefangen verhafft weren/binnen des ungemant bleiben/ des zu Urkunde und Wissenschaft sind dieser Zedeln zu eyn leite gemacht/ und iglichen teile eine versiegelte gegeben/ mit unser obgenanten schiedesrichter Insiegeln/ Geschehen als ob geschrieben stet.

IX.

Inde, cum bene intelligeret, se nec iustitia causae, nec aperta ui Electori parem esse, totus in suas artes uersus, opportuna exequendo sceleriloca (π) occasionesque, quibus et introitus rapturis faciliior, et exitus iidem feliciior redderetur, sedulo circumspexit.

In Catil.
6. 1.

(π) Kauffungus, Sallustiani moniti memor, prius, quam quis incipiat consulto, et ubi consuluerit, mature facto opus esse, iam omnes uias, omnia, quae modo cunque poterat, media auferendi de arce Principes mente sua uoluebat, mox propositum sibi nefas in effectum daturus. Hinc idem ille omnis astutiae architectus sese, die supra commemorato, Al-

ten-

tenburgum eum in finem confert, non ut laudum, a Iudici-
bus Compromissariis pronunciandum ea, qua decebat, mo-
destia expectare, uerum ut inter haec negotia, nullo fraudem
fuspicante, uniuerfos arcis recessus, et Principum conclauia
accurata oculorum animique lance contemplaretur. Sic
itaque noster, ex uno delicto in aliud prolapsus, exemplo
suo sapientis *Senecae* uerba confirmauit:

Per scelera semper sceleribus tutum est iter;

quod eo melius ex iis patebit, quae *Fridericus*, militis no-
stri uafritiem descripturus, porro profert:

Als wir nun das Recht nicht erlangen mochten / sind wir mit un-
sern Frunden und Räten biß in unser Gemach gangen / mit zu-
geratslagt / was nu in deme fürzükere / und uns allerbequemst
wäre / diewile wir rat an den Unsern suchten / Ist Cunz mit etli-
chen sinen Zulegern uff unsern Schloß zu Altenburgk herum-
gangen / alle Gänge / und wo unser lieben Söhne Schlaffgemach
wäre / die Höhe der Fenster abgenommen / und alle dinge zu full-
bringung seiner übelstat / die er in seinen Herzen verborgen trug /
eigentlich abersehen. Dobie zu mercken ist / daß Cunze nicht umb
des Rechten willen zu warten / sondern wege zu sine In und
Ußfart zu suchen / wie er an unsern lieben Söhnen obel geton kon-
te / kommen was / des wir an ym kein besorgen hatten / Nachdem
er Unser / unser Söhne / unser Lande und Lüte ny kein Stunde
noch Tag unsicher / und unser Voit und Amptmann uff denselben
unsern Schlosse zu Altenburgk gewest / doselbs and hernachmals
zu dickermal viel gutts und Zulegung ym dorch Uns und die Un-
sern gescheen ist / alles nf guten Glouben und Vertruwen / die
wir zu ym für andern hatten.

*In Aga-
memn.
Act. II.
v. 115.*

X.

Quin et non ita longe post, eodem qui-
dem

E 3

dem anno MCCCCLV. (e) VII.
Iul. (σ) media fere nocte (τ) quae D.
Kiliani festum praecedat, adhibitis
sceleris focis, (υ) et absente tum tem-
poris Electore, (φ) ARCEM AL-
TENBURGENSEM (χ) scalarum
nexilium, (ψ) et serui alicuius, (ω)
quem uespertino tempore illuc bo-
na, ut uidebatur, fide miserat, auxi-
lio ascendit.

Secuti denuo sumus uestigia Friderici Placidi, ita loquentis
Sonu Cung in deme sich gesettiget hatte/ fügte er sich vorn ge-
sagten Tage/ Uns ungegrüßet/ in sine Herberge/ und fürder
nach seiner Nothdurfft uß unser Stadt/ uff Montag Sante Kyllis
ans Abend darnach umb die eilffte Stunde in unsern Abwesen/ do
unser lieben Söne in irem Schlaffgemach ruheten/ Steig Cung
von Rauffungen und ander sine Nachfolger/ der Name wir uch
in dieser ingeschlossen Zedel (♀) zu erkennen geben/ in unser
Schloß Altenburgk/ uff Barleitern die ym durch eynen sine
Knecht / den er zu vor am Abend uff Schloß in gütlichen sinen
Gewerbe schickte/ an ein hohes Fenster anbracht worden.

(e) Consentiant hac in re nobiscum *Paulus Langius in
Chron. Citicens. apud Pistor. T. I. Rer. Germ. p. 69. Spangenber-
gius in Chron. Mansfeld. c. 333. p. 389. Albinus Meißn. Land-
Chronick Tit. XXI. p. 267. Laurentius Peccensteinus in Prosap.
Vitikind. famil. p. 15. Michael Boiemus in uita Alberti III. p. 7. ap.*

C. S.

C. S. Schurzfleisch in *Disp. Histor.* XXIX. Setbus Caluissius in *Op. Chronol.* fol. 796. Drasserus, *Chron. Sax.* fol. 443. Binhardus, *Chron. Thuring.* L. II. p. 10. Tob. Schmidius, *Chron. Cygn.* P. II. c. I. p. 226. Gottfridi in *Chron. Histor.* P. VI. f. 667. Zeitlerus in *German. Nou-antiqu.* P. I. c. 6. p. 146. Anton. VVeckius in *Descr. Dresd.* P. II. Tit. I. f. 123. Sebast. Mullerus *Annal. Sax.* f. 30.

Contra uero ab horum opinionibus recedit Elias Reusnerus, in *Stemm. Vitikind. Genealog.* p. 42. qui raptum Kauffungianum ad annum MCCCCLIV. refert, eumque errorem paulo post p. 47. denuo propagat. Georgius Fabricius, dubius ac incertus animi, nunc in *Orig.* L. VII. f. 773. annum M CCCC LIV, nunc alio in loco, *Annal. Misn.* L. II. f. 65, LV. statuendo, hinc inde fluctuat, quem pro more suo, sequitur Birckius *S. H. S.* XLI. p. 422.

(σ) Hic paucos, qui a nobis deflectant, deprehendas: Fabricius enim c. l. recte *Nonas Iulias* collocat, quem postea ceteri, utpote Spangenbergius, Albinus, Peccensteinus, Mollerus, VVeckius, alique locis alleg. imitati sunt: Vbi tamen iterum Elias Reusnerus excipiendus uenit, qui l. c. diem commissi plagii ad 8. Iul. reuocat, cum quo pariter facit Mullerus *Annal. Sax.* p. 30.

(τ) NOCTIS silentia alias rebus grauioris ponderis, et consiliis, pro salute ciuium capeffendis, idonea imprimis esse, passim legimus. Inde factum, ut ueteres prouerbii loco haec: ἐν νυκτὶ βελή, adhibuerint, eamque ob rem ipsam noctem εὐφρόνην appellare consueuerint. Hinc Lacedaemoniis olim τὸν νυκτερινὸν σύλλογον Sapientissimorum Virorum solennem admodum fuisse, *Plutarchus*, et ipsum Vespasianum Imperatorem noctibus studuisse, *Plinius* commemorant. *Sympos. L. III. Epist. 5.* Nec *Homerus* iis, qui ad clauum Reipublicae, feliciter gerendae, sedent, nocturnas uigilias dissuadet:

οὐ γὰρ παννύχιον εὐδεν βεληφόρον ἄνδρα.

L. II. Ili-

Quo utilius autem, quo commodius idem tempus eruditis, *ad v. 24.*
eo op-

Iphig. Aet. eo opportunius haud raro pessimae flagitiosorum cohorti
IV. L. III. esse solet. Quare non immerito, *Euripidi κλεπτῶν ἢ νύξ*
Iliad. *Homero* autem *κλέπτη δὲ νύξ ἀμείνων*, atque *Hesiodo.*
Theogon.

v. 33.

Carm.

nupt. v. 33. aliisque aliter audit. *Catullus*,

Nocte latent fures, - - -

L. VIII. dixit, cui *Ovidius* non repugnat:

Metam

v. 82.

Nox interuenit, tenebris audacia creuit.

Quod cum bene nosset *Conradus*, furandi libidine et singu-
 lari audacia accensus, e re sua fore arbitratus est, si et ipse
 obscura caligine usus, intra horam XI et XII. ad arcem Al-
 tenburgensem appropinquaret, quemadmodum hoc fre-
 quenti Historicorum consensu, *Franci* scilicet, *Spangenbergii*,
Boiemi, *Albini*, *Dresseri*, *VVeckii*, aliorumque comprobamus.

(v) *Kauffungi socios*, in arcem adductos, et literis Ele-
 ctoris annexos, *Anton VVeckius* l. c. allegat, eosdemque tali
 ordine recenset:

Sign. ♀

Verzeichniß

Derer /

So mit Kauffungen ins Schloß zu Altenburg
 gestiegen :

Cunth von Kauffung.
 Hensiel Herdin.
 Willhelm von Masen.
 Wentzel Trebis Söhne.
 Ruckwurm.

Bernhard von Trebin.
 Gebeller.
 Willhelm von Schönfeld.
 Nicol von Forst.
 Albrecht Adolff.

Ex-

Ex horum numero duos praecipue, VILHELMVM quippe a MOSEN, et VILHELMVM a SCHONFELS, Osterlandos Equites, multi rerum Misnicarum proditores recitant. Conf. *Fabricius Orig. L. VII. p. 770. Albinus Meißnisch. Land Chron. Tit. XXI. p. 266. Mich. Boiemus, in uita Alberti p. 7. Dresserus in Chron. Sax. p. 444. Mullerus Annal. Sax. p. 30. alii-que. Aeneas Syluius, Kauffungum cum paucis comitibus illuc contendisse, scribit, parum sollicitus, quales et quos ex iis secum attulerit. Paulus Langius, Botho, Mutius, Naclerus, Munsterus, alii, de his nihil habent. Spangenbergius contra, in *Chronic. Mansfeld. c. 333. f. 397, Vilhelmum de Mosen non pro socio Kauffungiano, uerum pro Electoris Friderici II. ministro uendit. Personatus Criticus T. III. Qu. 40. p. 529. eo arrogantiae prolabitur, ut, posthabito Friderici testimonio, Conradum quinque tantum satellites in arcem secum attraxisse, existimet. Nos uero publicam facti huius declarationem, pro eo ac par est, sequimur, & decem omnino statuimus, quibus egredientibus sese Ianus Schurweinzius, et, ut uulgo dicitur, Iohannes Schurvalbius, omnis mali promus condus, adiunxerunt.**

(Φ) Eo enim tempore Elector, relictis et Coniuge, et Filiis suis, *Lipsiam*, cui *Criticus l. c. p. 526. Pirnam et Freibergam addit*, (quamuis de utraque urbe Scriptores nostri plane taceant,) profectus erat: id quod *Fabricius L. VII. Orig. f. 773. in sequentibus declarat: Accidit, ut suorum negotiorum causa Elector Lipsiam iret, Filiosque, Ernestum et Albertum ministris commendaret; cum quo reliqui conueniunt, Albinus l. c. Moller. Annal. Freib. p. 100. Sethus Caluissius Op. Chron. p. 796. Dresserus l. c. VVeckius in Dresd. P. II. Tit. I. p. 123. Hinc, sicuti, ut uulgo audias, occasio fures facere solet: ita eandem Kauffungus pro sua, qua pollebat, calliditate, ubi de habitu Friderici certior factus, committendo plagio opportunam*

F

obser-

obseruauit, haud dubie socios suos Venusini uerbis allocutus :

- - - Rapiamus amici,
Occasionem de die.

Epod. XIII

u. 5.

Illa enim, teste *Pachymere*, anima actionum: in illa momentum
L. III. c. conficiendi negotii praecipuum consistit, ut *Gualdus* alicubi docet:
18. in uii. illam denique, cum semel praeteriit, frustra requirere, summae
Pinell. f. dementiae argumentum est, quemadmodum erudite *Emmi-*
14. Dec. us differit.

V. rer.

Frisic. L.

XLVIII. f.

332.

(X) ALTENEVRGVM, Osterlandiae, speciatim Plisnensis
ditionis, (hanc enim Osterlandiae quondam partem fuisse,
Albinus Meissn. Land Chron. Tit. XIV. p. 182. monet,) urbs haud
ignobilis, ad Plissam amnem sita, olim *Plissenburgum*, ut *Dres-*
serus P. V. Isag. Hist. uel *Plisne*, ut *Arnoldus Lubecensis L. VII.*
c. 18. et ex eo *Cranzius* uolunt, dicta, originem suam a Chau-
ris, uel Choritanis traxisse fertur. vid. *Sigfridus in Annal. suis*
et Brotusius in Hist. Martisburg. p. 348., quod an ueritati con-
gruum sit, alii iudicent; *Peccensteinus* sane illius natales ue-
tustiores collocat: Illud tamen affirmare non ueremur,
quod *Fridericus Barbarossa*, teste *Arnoldo*, Scriptore omni-
um sententia probo, a *Rabodo*, Plisnensi Comite, utramque,
et arcem, et ciuitatem, simul et terram Plisnensem ingen-
ti pretio emptas, sibi imperioque suo acquisiuerit.
Quae uulgo de *Burggrauatu Altenburgico* hinc inde spar-
guntur, quippe incerta, et ob tot Scriptorum dissensiones
suspecta, in praesenti data opera, cum id muneris nostri non
sit, nolumus attingere: interim tamen obiter notari mere-
tur, quod *Monachus Pirnensis Albertum Degenerem*, Landgra-
uium Thuringiae, ducta in matrimonium *Margaretha*, *Fri-*
derici II. Imperatoris Filia, *Altenburgensem Burggrauatum*,
una cum ipsa urbe et uniuerfa Plisnensi ditione, dotis loco,
accepisse tradat: cum contra *Fabricius, Annal. Misn. ad ann.*

1315. Al-

1315. *Albinus Meißn. Land-Cron. Tit. XV. p. 195. Peccensteini-
us, P. III. Theatr. Sax. p. 105. Mollerus Annal. Freib. p. 55. alii-
que, Fridericum Animosum, Alberti Filium, deuictis Parentis
sui sociis, Altenburgum, S. R. I. liberam ciuitatem, anno
MCCCVIII. sub iugum misisse, uno ore profiteantur. De-
nique, ὡς ἐν παρόδῳ, de luxu ciuium Altenburgensium Brotu-
fi uerba c. l. huc adscribimus:*

*Wenn die Bürger auff's Rathhaus haben kommen sollen / sind
sie auf niederländischen Sesseln oder Sanftwägen hinaufgefah-
ren / und wenn sie ein Gepräng und hochzeitlich Fest gehabt / sind
die Weiber nicht anders / denn auf Teppichen zur Kirchen gegange-
gen. Conf. Peccenst. P. III. p. 131. Vrbi arx imminet, de qua
AEn. Syluius apud Freher. T. I. Rer. Germ. p. 70. ita inquit: Arx
est in Misnia, in alto monte, et abruptis undique rupibus sita, Alten-
burgum Prouinciales uocant: ad radices montis oppidum egregie
munitum & populo plenum iacet: quin etiam Fabricius pro sua,
qua valebat, carminis pangendi dexteritate, eleganter ad-*

*De
March.
Misn. p. 43.*

*Bis sex annorum puer alta raptus ab arce est,
Pleissena foecundos qua fluit inter agros.*

*Hujus olim custodiendae prouincia certis quibusdam
Praefectis data erat, qua etiam tempore Friderici Placi-
di, Saxonum Electoris, Kauffungus noster, quemad-
modum id supra iam demonstrauius, defunctus, ma-
gnam nominis sui famam impetrauit: quam tamen non ita
longe post immani scelere, (cum eandem, a qua aliquandiu
hostes coercuerat, arcem ipse hostis ingrederetur,) polluit.
Apprime hic Altenburgenses incolae iis uerbis compellari
potuissent, quae quis quondam apud Liuium Soranis accla-
mabat: Ad arma, pro uestra fide, ciues! Arx ab hostibus L. IX.
capta est, ite, defendite!*

(ψ) Corroborant hanc calculis suis Friderici sententiam, qua miles temerarius *scalis nexilibus* usus dicitur, *Aeneas Syluius* l. c. *Naclerus Chron. Vol. II. Gener. 49. p. 1097. Munsterus L. III. Cosmogr. c. 426. Sebast. Francus im Deutschen Chron. p. 256. Sethus Calvisius in Op. Chron. p. 796. Fabric. Orig. L. VII. p. 771. Albinus*, autoritate *Pauli Grefii* filius, more suo de his quaedam singularia addit, dum *scalas*, ex solido corio constantes, *Kauffungum* in horreo quodam, non procul a *Calenberg*, alii *Kauffungo* proprio, fabricasse existimat. *Meissn. Land: Chron. Tit. XXI. p. 267. Huldricus Mutius in Chron. German. L. XXIX. apud Pist. T. II. Rer. Germ. p. 301. paulo aliter Magno*, inquit, *itinere celeriter confecto, cum paucis uenit ad arcem, et quibusdam ferreis clavis per muros et rupes ascendit in arcem, inuenitque duos pueros in cubili dormientes, etc.*

(ω) Per hunc quidem nullum alium ab Electore, quam *IANVM SCHVVEINIZIVM*, cuius mentionem etiam *Spangenbergius* in *Chron. Mansfeld. c. 333. p. 389. Albinus Meissn. Land: Chron. Tit. XXI. p. 272. et Mich. Boiemus in uit. Alb. p. 7.* faciunt, indigitari, uix dubitamus. Ille enim, cum *Iohanne Schuualbio*, id negotii sibi impositum esse putabat, ut praeparatis et communis castelli fenestris, propositum *Kauffungi*, sociorumque ipsius maturaret. Hic posterior, *SCHVVALBIVS* a *Laurentio Peccensteinio*, P. III. *Theatr. Sax. p. 133. Schma-lius* dictus, natione *Bohemus*, (ita *Criticus T. III. p. 526. uult*,) precibus muneribusq; *Conradi*, teste *Fabricio*, eo allectus esse fertur, ut sese in aulam Electoris, ope imprimis amicorum *Conradi*, contulerit, et in eadem paulo post famulitii, uel, ut alii arbitrantur, exiguum culinae administrandae officium consecutus sit: id quod affirmant *Albinus* l. c. p. 266. *Dresserus Chron. Sax. p. 443. Binhardus Chron. Thuring. L. III. p. II. Boiemus p. 7. in uit. Albert. Seb. Mullerus Annal. Sax. p. 30. Documenta Friderici*, quod miramur, de nequissimo homine nihil

nihil plane tradunt. Hinc, fatemur, parum abfuit, quin, silentium Principis secuti, iam recensita Scriptorum iudicia abiecissemus: sed, cum ipsius *Schunualbii* epistola, ad Kauffungum paulo ante commissum facinus clam transmissa, et a *Critico* T. III. Qu. 40. p. 257. publicae luci exposita, nobis obstaret, mutauimus mentem, literasque coqui, declarandi proditionis criminis ergo, hic proferri duximus:

Dem

Ehrbaren strengen JUNCKEN
Curad von Kauffungen us Kalenberg/

Meinen gynstiglichen lyben Jungker
zuzustellen zu angenehen Handen.

Mein willig Dienst sampt alles lybs und gutes zuvor.

Ehrbar Strenger lyber Jungker.

Als der Churfürst vestigklich peshlossen/ hat uff morgen Sundages nach der Frümeß gein Lypz zu wegfarten mit denn meresten Hofelüten/ och Muntag usn Abendt der Cankhyler yn ee gelebete in synem Huse usrichten wirdet/ samer mügen dehrby mannichveltige Höfelingewesen/ und uffs Schloß daczumalen allyn der oldte Eßmus Drabandten Dynst/ wellicher ast yn geschleffert magt werdin/ der Pforthyner ist laggerich krank/ kan ich uch nicht pergin/ yn gelubner truwe Uch selber gewertiglich zu dynen/ undt vwer Anstaltung gewartin. Darnach Ihr Bch zu richten. Datum Aldenburg/ am Samstag nach Unser Frauen tage/ A. W.

HANS SCHWARZE.

Exinde et illud liquet, quod aulici Friderici II. eo tempore in urbe uino somnoque indulserint, eamque ob rem plagario nostro opportunam scelus patrandi occasionem suppeditauerint: quod etiam *Fabrizius* L. VII. *Orig.* p. 771. *Albin. Meissn. Land. Chron.* Tit. XXI. p. 267. *Möllerus Annal. Freib.* p. 100. alii-
Iugurth. que statuunt. MINISTRI Principum alias *amici et uera regni*
c. 30. L. *praesidia Sallustio* audiunt, nec aliter eosdem *Xenophon* describit:
VIII. long. ὁ τὸδε τὸ χρυσὸν σκῆπτρον τὸ τὴν βασιλείαν διάσωζόν ἐστιν, ἀλλ' οἱ
a fin. πολλοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον.
 Sed *nostros* hoc loco non *fulcra et columnas* patriae, uerum
arundines, leuesque *cannas*, quae uel tenui aura motae hinc
 illinc nutant, uocandos esse existimamus. Illi enim, immi-
 nente tanto uniuerſae domui Saxonicae periculo, fidem, E-
 lectori sancte promissam, potissimum praestare debuissent:
 sed, proh dolor! loco fidei seruandae conuiuia epulasque, ab
In Alcest. aliis institutas, celebrant, eoque ipso, *Euripidis* pronuncia-
Aet. I. v. tum firmo ueritatis talo niti, manifesto produnt:
97. ὁ γὰρ γι πάντες ἐν φρονέσι κοιράνοισι,
 ὡς τ' ἐν κακοῖσιν εὐμενέϊς παρεσάναι.
Vid. Stibl. Quare is non male ageret, qui, horum exemplis monitus,
in Eurip. nullum unquam tam sapientem, tamque prudentem fuisse, disceret,
Cyclop. quem non ebrietas mente et ratione priuarit, adeoque *Aristotelis*
Polit. V. uerba sedulo secum perpenderet: ὅτε γὰρ εὐεπίθετο, ὅτ' εὐ-
c. II. long. καταφρόνητο ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, ὅδ' ἀγρυπνῶ, ἀλλ' ὁ καθεύδων.
a fin. Sed mittimus haec, et postremo alios, qui aliter sentiunt,
 et neglecto Schuualbii nomine *Paedagogum*, seu morum Ma-
 gistrum, Principibus instituendis praepositum, cum Kauf-
 fungo conspirasse, autumant, breuiter saltem contempla-
 mur. In his *Aeneas Syluius* ap. *Freher.* T. II. *Rer. Germ.* p. 70.
 referendus est, cum quo ceteri, utpote *Naclerus*, *Chron.* Vol.
 II. p. 1097. *Seb. Francus im deutschen Chronico* p. 256. *Munsterus*
 Lib. III. *Cosmogr.* c. 426. p. 1004. colludunt.

XI.

Post haec, ubi iam arcem ingressus erat, ocyus scalas ligneas, ($\alpha\alpha$) quae non inepta sibi inuicem iuncturarespondebant, humiliori pariter ac commodiori loco applicat: quo facto iuniorum Principum ($\beta\beta$) claue adit, illosque, e lectulis perfida manu extractos, ad ministros suos, ($\gamma\gamma$) sub radicibus arcis una cum XXXVI. equis delitescentes, deportat, ($\delta\delta$) ipse in Bohemiam ($\varepsilon\varepsilon$) cum Alberto ($\zeta\zeta$) profecturus.

Haec omnia Placidus Elector in testimonio, toties iam citato, diserte describit:

Als er ins Sloss quam / rümete er ein ander Fenster / das er selbs / diemile er Unser Voit zu Aldenburg was / mit Ysenwerg nach aller Nothdurfft / so wir uns lassen bedüncken / und Im vertreuten / befesten ließ / an dasselbe Fenster er forke Holzleitern in einander geschribet / anrichte / uf ein solches daß er zu seiner Ußfluchte die Höhe vermyde / und glende wegkommen möchte / Als er nu sine folger in der Zedel berürt / nach sinem willen ins Schloß brachte / suchte er die Gänge / die er fur uf dem Rechts Tage eigentlich gesehen hatte / und ylete für unser lieben Söne Schlaffgemach / und
offne

offnete das durch sine Künste / und nam die uff ihrer ruhe / und
 ylete mit den uff unsern Schloße zu sinen nachrhytern / die uff yn
 mit sechs und drissig Pferden / nahen bie Unsern Schloße / war-
 ten / und karte sich mit den gein dem Lande zu Böhem / des weges
 ungesparet. Vid. *VVeckius* l. c.

In not. ad
 Eurip.
 Orat. Pa-
 meg. II.

(αα) Cur uero Kauffungus alias, praeter nexiles, ad
 inferius arcis latus affigi uoluerit, id in causa fuisse uidetur,
 ut, si forsitā res minus ex uoto procederet, eo celeriori
 una cum suis fuga elabi posset. Ex his perspicimus, hominem
 atrocis sceleris reum *semper cruciari sauciae conscientiae tormen-*
tis, semper hostem a tergo instantem suspicari, ut loquitur *Casp.*
Stiblinus. Hinc, *quemadmodum similis fugienti aduenerat* : ita
plenus trepidationis ac metus recessit, Augusti Buchneri uerba sunt.

(ββ) FRIDERICVS II. Saxoniae Elector, Misniaeque
 Marchio, ob eximiam animi modestiam Placidi nomine in-
 signitus, ex MARGARETHA, Ernesti, Austriae Archi-Du-
 cis, Filia, et Friderici III. Imperatoris Sorore, tum *quinque*
suscepit Filios, Henricum scilicet et *Alexandrum*, primo statim
 aetatis flore mortalium rebus exemptos, *Fridericum*, d. 24.
 Aug, anno 1439, uix decem annos superstitem, ERNE-
 STVM, d. 25. Mart. anno 1441., ALBERTVM, d. 27. Iul.
 anno 1443: tum etiam *quinque* numero Filias, *Amaliam*, an-
 no 1435, postea Ludouici Diuitis, Bauariae Ducis, Con-
 iugem, *Annam*, d. 7. Mart. anno 1437., Alberto, Electori Bran-
 denburgico in matrimonium datam, *Aureliam*, quae prae-
 mature dehinc migravit, *Heduuigem*, Abbatissam Quedlin-
 burgensem, et denique *Margaretham*, itidem Seuselicensis Ab-
 batiae praefectam. Conf. *Fabric. in Elector. Sax.* p. 21. *El. Reuf-*
ner. in Genealog. Stemmat. Vitichind. p. 35. *Anton. VVeckius in*
Descr. Dresd. P. II. Tit. I. p. 119. Inter priores igitur liberos uni-
 ce tum temporis restabant *Ernestus* et *Albertus*, ceteri uirilis
 sexus iam ante e uiuis excefferant. Hos duos Kauffun-
 gus

gus subdole aggreditur, eosque initio, ut *Fabricius* autor est, blandis uerborum lenociniis hortatur, uelint sponte et laeto animo sequi, nullum uitae discrimen inde metuendum esse: Sin minus obsequantur, iisdem mortem intentat. uid. *AEn. Syluius* ap. *Freher. T. II. Rer. Germ. p. 70. Naclerus Chr. Vol. II. p. 1097. Munster. Cosmogr. L. III. c. 426. p. 1004. Mutius* apud *Pistor. T. II. Rer. Germ. p. 301. Seb. Francus im deutschen Chronico p. 256. Spangenberg. Chron. Mansfeld. c. 333. pag. 397. Gottfridi, Chron. Hist. P. VI. f. 667. etc. Paulo post in Principum contubernales tanto inuehitur furore, ut eos omnes, qui uel pedem dehinc mouerent, uel minimum, quocunque modo id fiat, strepitum excitarent, sese gladio necaturum esse, minatus sit. *Fabris. Orig. L. VII. p. 771. Albin. Meißn. Land Chron. Tit. XXI. p. 268. Dresser. Chron. Sax. p. 444. Nec* istud omiserim, quod *Ernestus*, primus omnium expergefactus, cum hostes adesse intelligeret, uirgini cuidam, iam annis prouectae, cui Principum cura in aula Fridericiana multis abhinc annis tradita erat, acclamasse dicatur: *O Bule/Bule/ Rung von Kauffungen ist da/ und will uns erwürgen: o sagt es bald der Frau Mutter/ daß sie uns helffe. Conf. Albinus l. c. p. 267. et ex eo Dresserus l. c. Frustra, Optime Princeps, Matris Tuae,* quippe quae et ipsa dolis Kauffungi, obseratis per totam arcem foribus, et obditis ubique repagulis, circumuenta, auxilium imploras! Frustra ab inermi *σχεύει* praesidium quaeris! Acquiescendum potius in uoluntate et proteruia scelesti militis. Dum haec geruntur, *Albertum*, pro sua fallendi hostem versutie, sub sponda paulisper sese occultasse, et hinc *Vilhelmum de Mosen*, ubi a Kauffungo, *Ernestum* abducturo, id mandati acceperat, ut natu minorem auferret, loco *Alberti*, iuniorem quendam *Comitem Barbiensem*, in aula *Electoris* cum ceteris educandum, comprehendisse scribunt *Fabricius, Mich. Boierus in uit. Alb. p. 7. Albinus, Dresserus,**

aliique cc. ll. qui et hoc pariter, Conradum errore animaduerso et assumpto Comite, denuo arcis fastigia petiisse, Albertumque, e latebris suis protractum, ad socios suos deportasse, commemorant.

(γγ) Kauffungus, praeter eos comites, quos supra iam recensuimus, alios adhuc ad arcem attulerat, eosque ad ima montis primordia cum magna equorum multitudine excubias agere iusserat. Quot autem praecise eorum fuerint, non adeo cognitum habemus: *Mich. Boiemus* tamen, *in vit. Albert.* p. 7. apud *C. S. Schurzfleisch. Disp. Hist.* XXIX. Conradum collectis XXXII. iterumque aliis XXXV equis, et adhibitis VIII. complicibus aduenisse, praeterq; hos, X socios ad Principum strata allexisse, nobis persuadere conatur. Ceteri, ut *Albinus Meissn. Land Chron. Tit.* XXI. p. 267. *Dresserus l. c.* *Binhardus Chron. Thur. L.* III. p. II. inter se congruunt, summamque X. socios et XXXV. equos numerant.

(δδ) Vtrum Filii Electoris per aream, arcis contiguam ablati, an uero beneficio funium de scalis demissi sint, res plena dubiis est, et neutra ex his sententia magni ponderis argumentis destituitur. Qui enim illam defendunt, *primum Schunabii* epistola, ad Kauffungum data, et supra a nobis huic Historiae inserta, nituntur, et ex ea *portitorem* morbo laborasse, *Asmum* uero satellitem ob ingrauescentem senectutem ad somnos ualde procliuem fuisse, eamque ob rem Kauffungo facile exitum per aream patuisse, demonstrant. Deinde auctoritates quoq; aliorum, et in his praecipue *Fabricii* allegant: *Conrado*, inquit ille, *non necesse erat, ut alii scribunt, de fenestra altissima funibus aut scalis demittere Principes, sed per arcis portam incustoditam, (id enim curabat coquus, facinoris administrator) ambos educit.* L. VII. *Orig.* p. 771. nec dissentiunt *Albinus Tit.* XXI. p. 268. *Dresserus Chron. Sax.* p. 444. aliique. Inde
Matre

Matre Principum, Margaretham, his turbis iam excitatam, ubi Albertum iuniorem manu Kauffungi comprehensum, et per aream arcis deductum, conspicata fuerit, ita raptorem allocutam esse iidem scriptores perhibent: *Lieber Kunz / thue nicht so übel an mich / u meinen lieben Herrn / verschone meine Kinder / es sollen alle deine Sachen noch gut werden.* Contra uero, qui alteram, ceu magis rei gestae conuenientem, tuentur, ad documenta Electoris, cui plus fidei hac in parte habendum, prouocant, Kauffungumque eum in finem, superato iam castelli cacumine, scalas ligneas humiliori loco adaptandas curasse tradunt, ut Principes, euitata arcis altitudine, eo citius de iisdem demitti possent. Nec sibi deesse aliorum suffragia affirmant, quippe hanc sententiam suam facere *Spangenbergium in Chron. Mansfeld. c. 333. p. 389. Gottfridi in Chron. Histor. P. VI. 667. Michaelis Boiemum in Vit. Albert. p. 7.* (ut adeo impingat hic *Disputator Lipsiensis*, qui Boiemo contrariam sententiam affingit, eoque ipso negligentiae culpam incurrit.) Tandem, quo minus priorem amplectantur, hanc causam interserunt, militem nostrum eadem ratione, si porta a uigilibus relictā fuisset, arcem intrare potuisse, qua postea extractis e luctulis liberis, exitum quaesiuert. Hinc omnino hocce Fratrum par non per aream, sed de scalis demissum esse, contendunt. Sed quicquid huius rei sit, et quicquid de utroque statuatur, id non adeo in magno ponemus discrimine, modo istud saluum, certumque maneat, quod de ipso Principum raptu, a nefario homuncione tentato, in tot antiquitatum monumentis relatum legimus. Itane igitur militem uirtutem suam in pueris, qui omnis iuuenilis roboris adhuc expertes, comprobasse decet? Itane ille copiarum Dux, qui antea aperto Marte ualidissimas saepe urbes obsidione cingere, uel etiam expugnare poterat, furtiua

nocturnaue in arcem ascensione delectatur? Pudeat tantum commisisse scelus, quod nullis temporum iniuriis, nulla posterorum memoria unquam excidet! O dedecus! O ingrati animi ciuem, qui beneficia, ab Electore toties accepta, immani facinore compensat! Merito quis tumulo Kauffungiano illud inscriberet, quod uel *Mantuanus*:

L. IV. Æn.
v. 366.

*Perside, te duris genuit de cautibus horrens
Caucasus, Hyrcanaeque admorunt ubera tigres,*

L. III. uel *Sulmonensis* Poeta alicubi cecinit:

Trist. Eleg.
II.

*Natus es e scopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam, silices pectus habere tuum.*

(EE) BOHEMORVM natio ferox, et in armis, ut uidetur, ab incunabulis ueluti educata, infensas olim cum uicinis Misniae colonis aluit lites, eosdemque haud raro, facto subinde impetu, adeo impugnauit, ut odia haec illi connata quasi ac perpetua fuisse, iures. Nam conditores rerum Misnicarum consulturis facile patebit, quanta crudelitate PROCOPIVS RASVS, imperterritus gentis, quae ab *Husso* nomen tulit, defensor, anno MCCCCXXIX, defuncto iam Fridrico Bellicoso, Saxoniae Electore, patriae nostrae fines prosecutus, uniuersas *Dresdensium, Dippoldisualdensium, Pirnensium*, ceterarumque urbium ditiones, nullo mortalium resistente, deuastauerit. Nec postea incursionibus istis finis datus, sed *Procopius*, tanto uictoriarum cumulo huc tum elatus, non solum anno MCCCCXXX, ex iisdem tractibus, tali quidem successu praedas egit, ut et IOHANNEM de POLENZ, Nobilem Misnicum, qui, adhibitis octingentis equis, hosti, *Muldam* fluuium traiecturo, remoras iniicere uolebat, in fugam coniecero: uerum etiam anno MCCCCXXXII tertium rediit, exercitumque suum ad *Lipsiam* urbem stitit. Dehinc, mortuo Procopio, GEORGIVS PODIEBRADIVS, summis

summis Bohemorum rebus admotus, non minori armorum uiolentia regiones Misnicas aggressus: siquidem is anno MCCCCL. ex Vilhelmi, Landgrauii Thuringiae, instinctu, quod supra iam diximus, inueteratas inter utrumque populum inimicitias, exustis undiquaque uillis ac oppidis, longius latiusque propagauit. Conf. imprimis *Andr. Mollerus Annal. Freib.* p. 79. seq. *Fabric. Orig. L. VII.* p. 762. *Albin. Tit. XXI.* p. 265. et *Anton. VVeckius Descr. Dresd.* P. II. Tit. I. p. 119. Quare Kauffungus noster, cui haec talia satis nota, uix ullibi melius, firmitusue, quam in Bohemia, nequitiae suae asylum, quo raptos Electoris Filios deferret, sese inuenire posse iudicauit. Periculosum sane Conradi consilium: Si enim cum Principibus illuc, quo tenderat, peruenisset, nullum est dubium, quin eos, uel accepto ingenti auri pondere, Bohemis uenditurus, uel saltem Fridericum II. ad ineunda quaeuis pacta, et restituenda Vicethumiana praedia, compulsurus fuisset: de quo etiam conf. *AEn. Syluius ap. Freber. T. II. Rer. Germ.* p. 70. *Naclerus Chron. Vol. II.* p. 1097. *Munsterus Consim. L. III.* c. 426. p. 1004. *Francus im deutschen Chron.* p. 256. *Mutius ap. Pistor. T. II. Rer. Germ.* p. 301. *Fabricius Orig. L. VII.* p. 771. *Spangenbergius Chron. Mansfeld.* c. 333. p. 397. *Albinus Meissn. Land Chron. Tit. XXI.* p. 269. *Gottfridi Chron. Hist. P. VI.* p. 667.

(§§) Hic primo loco obseruari meretur, quod Kauffungus post diuisam cum sociis praedam, ipse *Albertum*: Vilhelmi uero de *Mosen* et de *Schonfels*, ceterique *Ernestum*, per aliam uiam abducendum, sumserint, et ante susceptum iter ita inter sese conuenerint, ut alter, uno ex raptoribus forsitan intercepto, tamdiu alterum Principem in seruitutem retineret, quamdiu utrique parti et uenia factorum promissa, et ea, quae Kauffungus ab Electore semel iterumque postularat, tradita ac soluta fuerint. conf. *Fabricius, Mich. Boiemus, Albinus, Dresserus, VVeckius*, ll. cc. *Birckius S. H. S. XLI.* p. 424.

Secundo illi nobis reiiciendi sunt, qui ambos, Ernestum et Albertum, a Conrado ad Bohemiae fines prope delatos esse perhibent, cum tamen ex Friderici documentis longe aliud et diuersum quid perspiciamus. In eorum ergo numero haud dubie princeps est *Botho*, qui in *Chron. Brunswic. Picturat.* ap. illustr. *Leibnitium* T. III. *Scriptor. Brunswic.* p. 400. ita loquitur:

Hertoghe Frederick to Sassen, Marggreven Fredericks Sone to Mysenlant, Greve to Doringh de Korforste. He nam Margaretam, Hertogen Fredericks dochter in Osterick, Keyser Fredericks Suster, de telde om tuvey Sone. Eynen Ernest, de na om eyn Korforste vuart. Und eynen Albrecht, de vworden om alle beyde stolen von der borch Altenborck, dat dede eyn de beyt Cuntze van Kauffinge unde brachte se in dat holt. Dat ganse land vuart vach unde jagede na, unde kregen de jungen Heren vvedder, unde Cuntze van Kauffingen vward gefangen, unde seyn bovet affgeslagen.

Cum quo pariter *Paulus Langius* in *Chron. Citic.* ap. *Pistor.* T. I. *Rev. Germ.* p. 865. *Huldr. Mutius* ap. eundem T. II. p. 301. *Spangenberg.* *Chron. Mansf.* c. 333. p. 398. *Seb. Francus* in *Deutschen Chron.* p. 256. *Gottfridi* l. c. alique consentiunt.

Tertio denique nec istud ignoretur uelimus, quod de hac quaestione: *Vtrum Albertus alii, an uero Kauffungi equo impositus sit?* a Scriptoribus domesticis non unum idemque feratur iudicium. *Albinus* sane *Meissn. Land Chron.* Tit. XXI. p. 269. et ex eo *Dresserus*, *Chron. Sax.* eum parippo, (uulgo ein *Hand-Roß*/) ad latus Conradi uectum esse opinantur: *Fabricus* uero, L. VII. *Orig. Sax.* p. 771. et *Mich. Boiemus* in *uit. Albert.* ap. C. S. *Schurzfleisch.* in *Disput. Histor.* p. 7. ceterique, qui horum sententiae subscribunt, posterius statuunt.

XII.

A Egre id Misnica Friderici pubes passa: quare eadem, ex urbe effusa, uelut agmine uno petit uias publicas: alii uehementi campanarum pulsu (ηη) finitimos commissi criminis confirmant, alii per agros dilabuntur, nec prius incepto desistunt, quam ut ope Carbonarii cuiusdam (θθ) Kauffungum, (qui una cum binis (ιι) in sylua Pratouallensi (κκ) Albertum, ab itinere defessum, et uili ciborum genere (λλ) reficiendum, tenebat,) deprehenderint, et ipsis Kiliani fastis Zuiccauiam (μμ) capitum abduxerint: Albertum uero liberatum eodem die ad Abbatem Grunhaniensem (νν) detulerint.

Verba Electoris, quae huc pro more nostro apponantur, denuo digna esse, iudicamus:

Des morgens am Dinstage Kiliani umb die neunde stunde worden

den Unfern uff Sloss zu Altenburg Cungen und siner Helffer in der Zedel benannt / sehe des briff noch der tat geantwort / worden die Unfern bereite / und folgten Im als balde noch uff frischen Füsse / und quamen Cungen an und Unfern lieben Sohn Herzog Albrecht / den er selb dritte bie ym hatte / im walde bie dem Kloster zum Grünhain / und brachten unsren Son vom ym / und singen Cungen am Dinstag Kylian zu unsren handen / der gein Zwickau in Gefengnisse geantwort wart.

(*nn*) De tumultu ac strepitu, ab insequentibus ubiuis moto, plena sunt *Aeneae Sylui, Bothonis, Nacleri, Munsteri, Franci, Mutii, Boiemi, Fabriei, Spangenbergii, Albini, Dresseri, Binbardi, Schmidii, Molleri, VVeckii*, ll. cc. uolumina, nec pauci eorum, quod facile credimus, aera campanarum, in templis publicis fixa, ubique locorum et per omnes Friderici regiones pulsa fuisse tradunt: tanto quidem fragore, ut et, si *Herm. Sundenio*, T. III. *Crit. Qu.* 40. p. 535. fides habenda est, *Vulturii*, (uulgo *Geyer*) quod uetustum in Hermunduris oppidum et *Ephoriae Annaemontanae*, speciatim *Dioecesi Bucholzensi* insertum, non exiguae magnitudinis campana, uehementioribus pistilli ictibus saucia, disrupta dicatur. Hanc postmodum anno MCCCCLVI. Fridericus Placidus denuo circumfundi et reparari iussit, cui altero in latere *Ernesti* et *Alberti*, in altero uero *Kauffungi* et *Carbonarii* imagines impressae: ad superiorem metalli partem haec:

Filiolos KVRT abripiebat Saxonis: ergo

Redditionem hoc aes Christipare memorat:

ad extremam uero ipsius oram illa uerba exsculpta fuere:

Aufugiente Ducum plagiario rupta, sed Almi

Ensiferi sumtu sum reparata Patris.

(99) CARBONARIi uirtutem et fidem, publice datam, Elector in literis suis penitus praetermisit, cum contra omnes fere rerum gestarum scriptores eius mentionem faciant, ita tamen, ut diuersas de eodem foueant opiniones. Alii enim, omisso ipsius nomine, eum non ut uindicem ac liberatorem, uerum ut hospitem Alberti describunt: ita *AEn. Syluius* ap. *Freher. T. II. Rer. Germ. p. 70.* sentit: *Iamque periculum omne transmissum putabat, cum iunior captiuorum labore ac fame deficiens, et quietem simul et cibum poscit, cuius precibus commotus praedo ad CARBONARIVM quendam diuertit, afferrique panem et cereuissiam iussit: nec discedunt ab hoc Paul. Langius Chron. Citic. ap. Pistor. T. I. Rer. Germ. p. 865. Naclerus L. III. Chron. Vol. II. p. 1097. Seb. Munsterus Cosmogr. L. III. c. 426. p. 1004. Francus in Deutschen Chron. p. 256. Huldricus Mutius ap. Pistor. T. II. p. 301. Spangenberg. Chron. Mansf. c. 333. p. 389. Mich. Boiemus in uit. Albert. p. 8. Gottfridi Chron. Hist. P. VI. p. 667.* Alii rem aliter sic enunciant: *Carbonarius*, (qui *Albin. Meißn. Land Chr. T. XXI. p. 274. Baccalari*, Critico uero *T. III. Qu. 40. p. 537. G. Schmidius* nominatur,) ubi Kauffungum, Kauffungique equitem, in sylua fraga legentem, simulque Albertum, ex cuius uultu, (conf. *Fidelissimi in Studio Theologico Praeceptoris nostri, Magnif. DN. D. WERNSDORFII Dissertatio de Henrico Pio, anno 1694. hic loci uentilata,*) ac habitu iam egregia plane indoles et eminentiores ipsius natales facile coniici poterant, contemplatus erat, nouitare rei attotenus Conradum, pro more siluestrium hominum, audacter interrogat, qui de puero moliretur, et quorsum cum eodem tenderet? ad quae ille sic respondet: *Es ist ein böser Bube / (quis uero Kauffungo nequior?) welcher seinem Herrn entlauffen / den muß ich wieder heimbringen.* Hoc facto paulisper raptor a uia deflectit, et ad profundos nemorum recessus delatus, calcaribusque suis tenero fragorum

H

germi-

gemine implicitus, in terram prolabitur: quod quum uideret Albertus, clam Carbonario haec insusurrat: Ich bin ein Fürst von Sachsen/ mache mich loß/ mein Vater soll dir wohl gelten. Facile is iunioris Principis sermoni obsequitur, hinc iacentem apprehensa sude eo usque urget ac deprimat, donec tandem, exorto tumultu, quem canis ciebat, et ipsa Carbonarii uxor interuenit, quae illico, praedones adesse suspicata, dato, ut solent, signo, (sonitum enim percussa securi cultro faciunt,) uicinos aduocat, quorum cuncursu id praestitum, ut Kauffungus, humi adhuc prostratus, in uincula coniiceretur, paulo post Cygneam abducendus: ita differunt *Fabricius, Orig. Sax. L. VII. p. 772. Albinus Meißn. Land Chron. Tit. XXI. p. 270. Dresserus Chron. Sax. p. 445. Collectores Lexici Historici sub uoc. Kauffungen p. 249. Birckius S. H. S. XLI. p. 424.* qui et, seruum Conradi, ubi Albertum Carbonarii auribus quidpiam inspirasse uiderat, ense uaginam nudasse, caputque Principis prope feriisse, tradunt. Illi in defectu, hi in excessu peccant: illi de Carbonario liberatore prorsus silent, hi eundem nimium, quam par est, extollunt. Nos mediam denuo uiam diligimus, nec primo eo audaciae progredimur, ut istum omni laude meritisque suis, quae ducendo ad Albertum insectantes imprimis praestitit, defraudare uelimus. Obstant enim nobis tot Friderici munera, in eum benigne collata, quin et toga ipsius *Ebersdorffii* suspensa, aliaque id generis documenta, quae omnino scrupulum dubitantibus eximunt, Carbonarii que erga patriam, patriaeque Patrem pietatem corroborant. Illud tamen secundo ut credamus, uix adduci possumus, quod nimirum solus Kauffungus fuisse de fundo praecipitem egerit, quandoquidem duo equites, quos secum habebat raptor, uix tantum desidia litasse putandi sunt, ut miseram heri sortem et plagas Conrado inflictas ficcis, quemadmodum loquuntur, oculis aspicere potuerint. Non satis igitur miramur, qui

qui factum sit, ut *Disputator Lipsiensis* cramben hanc, quam *Fabricius*, aliiue toties apposuerunt, ad nauseam recoxerit, cum tamen Kauffungum a duobus equitibus, (qui uerbera huiusmodi facile auertere poterant,) constipatum fuisse bene nouerit. Eandem cantilenam canit *Criticus* T. III. Qu. 40. p. 538. *sequ.* Hinc *tertio* magis consultum erit, si eorum partes tueamur, qui Carbonarium, a Kauffungo in proximum uel oppidum, uel pagum, opsonia afferendi causa, missum, et a Friderici II. subditis tam felici fato offensum esse arbitrantur, ut tandem, uestigia uiri illius secuti, ac de nouis in sylua hospitibus certiores facti, ad eum locum perueniant, ubi Kauffungustum capiendae quietis gratia, haerebat. Et sic facile euenire potuit, ut et Carbonarius, qui suos hospites raptores, contra uero plurimos sibi socios adesse intellexerat, sude uel alio instrumento Conradum, carceris molestias armis forsitan depulsurum, probe triuerit, quod opus alias solus uix aggressus fuisset.

(u) Conradus Kauffungus *decem* complices secum in arcem Altenburgensem attulit, quorum catalogus supra ad *Aph.* X. p. 38. exhibetur: hos postea, ex eadem discessuros, duo Ianus Schuueinizius, *Boiemo Explorator* dictus, et coquus Schuualbius comitati, *duodenarium numerum* constituerunt. Praeter hos ad radices arcis quosdam, (*quatuor* ut uidetur,) quibus raptores equos suos custodiendos tradiderant, excubias egisse, iam fuit demonstratum. uid. *Aph.* XI. p. 45. Collatis igitur rationibus, et subducto accurate calculo, *sedecim* sceleris ministros deprehendimus. Ex his *sex*, cum Kauffungo profecti, eam, quam ipse tulit, conditionem subierunt: duo enim d. VIII, *quatuor* uero demum d. XXII. Iul. testibus *Spangenbergio Chron. Mansf.* c. 333. p. 398. *Albino, Dressero*, ll. c. *Laurentio V Vilhelmi in Descr. Urb. Cygn.* p. 197. intercepti. Reliqui, qui Ernestum Principem per aliam uiam abduxe-

abduxerant, *sex*, et infimul XIV. equos, (non X, ut *Disputator* sentit,) amiserunt. conf. Friderici uerba, infra ad *Aph.* XIII. producende. Sic *duodecim* cum ipso Conrado in custodiam dati, ceteri praesidium in fuga quaesiuere: Vilhelmi de Mosen et Schonfels, assumtis Ernesto et duobus famulis, speluncam ingressi, tandem, trium dierum spatio interiecto, redditoque Principe, salutem impetrarunt. Alii hic non leuiter, in numerandis raptorum seruis, impingunt, equitesque Kauffungi cum Moseni Schonfelsiique sociis confundunt. *Fabricius* enim L. VII. *Orig.* p. 752. *Mich. Boiemus uit. Alb.* p. 9. *Albinus, Dresserus*, etc. Conradum *quinque* praemisisse, *unicum* uero secum retinuisse, huncque cum ipso Kauffungo, illos uero eodem die, VIII. Iul., curante id *Grunbaniensi Abbate*, captos esse uolunt. Literae Friderici de his nihil habent, contra autem duos equites Kauffungo adfuisse, sex alios uero, non Conradinos, Mosenianos, Schonfelsianosque ab insectantibus comprehensos indigitant. Cum Scriptoribus modo citatis *Criticus* T. III. *Qu.* 40. p. 540. more suo, et neglecta Electoris fide, consentit: *Spangenbergius* contra in *Chron. Mansfeld. C.* 333. p. 398. recte duos Kauffungi socios cum domino captos statuit.

(xx) *Aeneas Sylvius*, et quem imitantur ceteri, *Naclerus Chron. Vol. II.* p. 1097. *Paulus Langius* ap. *Pistor. T. II. Rer. Germ.* p. 865. *Seb. Munsterus Cosmogr. L. III. c.* 426. p. 1004. *Huldricb. Mutius* ap. *Pist. T. II. Rer. Germ.* p. 301. Siluam *Hercyniam* intelligunt: magis accurate illi scribunt, qui Kauffungum, commisso scelere, primum per nemus (Seine uocatum,) Altenburgo proximum, tum per syluas *Rabensteinenses, Elterlam* uersus, (oppidum in Hermunduris situm, communi nomine *Elterlein* appellatum,) tanta celeritate iter maturasse putant, ut et mane ditionem *monasterii Grunbaniensis*, postea uero, pulsu campanarum monitus, Siluam *Pratouallensem*, (den *Wiesenthäler Wald*/) non procul a dilecta patria nostra, *Cro-*
sen

tendorffio (uulgo *Erctendorff*) primordia sua capientem, ingressus, fere ad fines Bohemiae, qui uix dimidio lapide abhinc distabant, peruenirit. conf. praecipue *Albinus Meissn. Land Chron. Tit. XXI. p. 269. Fabricius L. VII. Orig. p. 771. Mich. Boiemus in uit. Alb. p. 8. Dresserus l. c. Gottfridi Chron. Hist. P. II. fol. 669. Anton. Veckius Descr. Dresd. P. II. Tit. I. p. 123. Lexicon Historic. sub uoc. Kauffungen p. 249.*

(λλ) Hic in sententiarum diuortia abeunt Historici: alii, utpote *AEn. Syluius*, cuius uerba ad hunc Aphor. protulimus, *Paulus Langius, Naclerus, Francus, Munsterus, Mutius, Spangenbergius, Boiemus*, ll. alleg. alimenta a carbonario iussu Kauffungi allata: alii uero, *Fabricius* scilicet, *Albinus, Dresserus* etc. fraga, quae ibi abundanti quotannis copia procrecere non nescimus, a plagiaris lecta esse arbitrantur. Nos utrumque concedimus, nihilque absoni, uel, quod sibi inuicem repugnet, hoc loco inueniri, existimamus. Eo enim tempore, quo Carbonarius in uiciniam ablegatus fuerat, facile Kauffungus, ut quodammodo saltem Alberti sitim, famenque placaret, de equo descendere, et iunioris Principis, fortasse etiam sui gratia fraga legere potuit: quod non obseruauit *Disputator Lipsiensis*, qui prioribus temere reiectis, ad posteriores, uelut ad sacram ancoram, confugit, eorumque autoritate sese tutum fore ratus est. Nec istud praeterimus, *Albinum*, una cum suis affeclis, in eo discessionem facere a *Fabricio*, quod Albertum simul quoque cum Kauffungo in eodem fraga quaerendi studio occupatum fuisse statuerit. Denique teste citato iam Scriptore, *Albino*, Albertus, in libertatem uindicatus, haud raro dixisse fertur, se diutius omnino et famem tollerare, et equo insidere ualuisse: quod autem remoras hasce iniecerit, id ideo factum esse, ut Kauffungus paulisper a fuga detineri, et persequentes eo citius uestigiis raptorum instare potuissent. uid. *Meissn. Land Chron. Tit. XXI. p. 270.*

(μμ) ZVVICCAVIENSIVM origines, progressus et res gestas hic proponere, nimis longum foret, ideo labore hoc libenter in praesenti superse demus, imprimis cum uul- lum non fugiat, quod *Paulus Langius*, *Tob. Schmidius*, *Lauren- tius Vilhelmi*, aliique nobis hac in re otia fecerint. Quapro- pter solummodo nunc annotasse sufficiat, eandem hanc ur- bem Conrado, a Friderici II. ciuibus capto, infimulque duo- bus seruis ipsius, (de quibus tamen Historici nostri nihil pro- dunt;) d. VIII. Iul. et sequentibus, hospitium, quamuis in lo- co squalido, eamque ob rem minus gratum, acceptumue dedisse. conf. *Fabricius Orig.* L. VII. p. 272. *Veckius* s. c. *Seb. Moller. Annal. Sax.* p. 30. Alii Kauffungum primo ad *Abbatem Grunhaniensem*, postea uero, eodem die, *Zuvicauviam*, (quam alii Zuuiccam et Cygneam nuncupant,) deductum fuisse, contendunt. uid. *Andr. Moller. Annal. Freib.* p. 100. *Lexicon Hi- stor.* sub. uoc. *Kauffungen* p. 249.

(vv) GRVNHANIVM, (ab incolis *Grünhann* dictum,) olim in tractu metallifero non incelebre monasterium, lar- gos diuitesque religioso Patrum, qui S. Bernhardi legibus adstricti erant, coetui fudit reditus. uid. *Albin. Meissn. Land Chron.* Tit. XXII. p. 298. Postea, ubi noua, eademque pu- rior Sacris in Hermundurorum regionibus lux affulsit, non mirum, quod et iste locus graue Romani Pontificis iugum excusserit, pauloque post *Praefecturae* dignitatem acquisiue- rit: qua etiamnum fruitur, et sub felicissimo *Sarmatarum* *Recis*. FRIDERICI AVGVST. Imperio indies maiora in- crementa capit. Ferrum, quod ex Grunhaniensi terra *Ra- scham* uersus, (Germanice *Rasche*) effoditur, *Agricola* L. II. de uet. et nou. metall. p. 413. admodum commendat. Quo no- mine ABBAS Coenobii *Grunhanniensis* tempore Friderici Pla- cidi fuerit insignitus, uix ullibi, neque adeo ex Electoris li- teris, quod miramur, perspicere potuimus: interim tamen
ipsius

ipsius fama, pietas et amor, quo Serenissimam Domum Saxoniam tum complexus est, adhuc in omnium fere scriptis egregie uiget. conf. *Fabric. Orig. L. VII. p. 773. Albin. Tit. XXI p. 270. Dresserus l. c. Moller. Annal. Freib. p. 100.* Nec istud quidem immerito: hic enim Albertum d. VIII. Iul. non solum benigne liberaliterque praesidio suo, quin & hospitio, dignatus, uerum etiam eundem sequenti IX. Iul. ad piam Matrem ferri curauit: in quo nobiscum consentientes habemus *Fabricium l. c. Mich. Boiemum in uit. Albert. p. 10. Albin. l. c. p. 271. Dresserum, Andr. Mollerum, ll. cc. Seb. Mullerum Annal. Sax. p. 30. aliosque.* Discedit tamen ab his *Spangenbergius Chron. Mansf. c. 333. p. 398.* dum Albertum d. X. Iul. Altenburgum rediisse contendit.

XIII.

Ceteri Conradi socii, Vilhelmi de Mosen et Schonfels, lex seruos in fuga amittunt: inde assumtis aliis duobus in abruptam montis cauernam (ξξ) cum Ernesto fugiunt, eoque in loco per tres dies commorantur, donec tandem, datis ad ERIDERICVM SCHONBURGIVM (οο) literi, (ππ) natu maiorem Electoris Filium, ueniam sceleris antea pacti, tradendum pollicentur: quod cum
in ar-

in arce Hartensteina (εε) d. XI. Iul.
(σσ) praestitissent, hic etiam Prin-
ceps eodem die Chemnitium (ττ)
defertur.

De his in publica facti huius declaratione Fridericus ita lo-
quitur :

Fürder lieffen die unsern mit der Folge nicht abe/ und singen sines
Gefellen in der Flucht sechs/ die mit unsern lieben Sone Herzog
Ernste einen andern wey/ gien dem Lande zu Böhmen usgeflohen
waren/ und drungen den Blihenden vierzehn gesatelte Pferde
abe/ Als nun unser Blihende also gedrungen worden/ theilten
sie sich abermals im walde/ daß irer vier/ nemlich Wilhelm von
Mosen/ und Wilhelm von Schönsfels/ mit zweyen iren Knech-
ten/ mit unsern Sohne Herzog Ernste/ im walde in einer Steins-
rißen in grossen ungeferte biß uff den Freitag nach Kiliani sich ent-
hielten/ Was unserm lieben Sohne guts zu sines Leibes noth-
durfft die Zyt erboten ist/ mögit ihr mercken/ (Sic est, mitissime
Electo : recte sapienterque coniicis: teste enim *Mich. Boemio*
in uita Albert. p. 9. nullo alio cibo, quam fragis et radicibus
herbarum, aquaque palustri Filius Tuus uictitasse dicitur!)
am selben Freitag griffen Wilhelm von Mosen und Wilhelm von
Schönsfels zu Herzen/ und erkanten ir übelstat/ auch das Tuns
gefangen was/ und antworten unsern lieben Sohn Herzog Ernste
uff den Hartenstein/ dem Edlen ern Friedrichen von Schönburg/
unsern lieben Betreuen/ der uns unverhalten zu erkennen gab durch
sine Schrift/ das unser liebe Sone bei ym were/ alles dinges un-
verseret/ und on alle Gebrechen/ und brachte uns den mit ym uf
demselben Freitag in unser Stadt Kempniz.

(εε) Illi enim ex uehementi campanarum sonitu non a
liter

liter, quam Kauffungum iam manibus instantium teneri, sentire poterant: hinc metu anxii primo ad *Sacerdotem Hartensteinensem* cum Ernesto diuertere moliuntur, (ut *Albinus Dresserus, Criticus*, aliique uolunt,) sed, eo tum absente, plus ultra tendunt, tandemque sese in cauernam, non procul ab arce STEINA, ad *Muldam* fluuium sita, infra *Montem*, qui nunc a *Niue* nomen adeptus est, abscondunt. conf. Autores iam citati: quibus addatur *VVetkius, Descr. Dresd. P. II. Tit. I. p. 123.* Alii contra, utpote *Fabricius L. VII. Orig. p. 773.* huiusque comites, eosdem in siluestri antro iuxta *Eisenburgum* latuisse, scribunt.

(oo) *Illustres DOMINI de SCHONBVRG* et antiquitate generis, (uix enim splendidissimae Familiae huius origo indagari potest,) et gloria Maiorum, uirtutibusque suis iam longo annorum decursu maxime floruerunt: id quod ne abs redixisse uideamur, in praesenti ad testem fide dignissimum, **ILLVSTREM AC EXCELLENTISSIMVM DN. BERNHARDVM ZECHIVM**, A Eui nostri **MAECENATEM**, qui in hisce talibus, ceterisque studiis, unicuique palmam omnino praeripit, nobis prouocasse et liceat, et sufficiat. uid. *Europ. Herald fol. 342.* Ex horum numero etiam tempore Friderici Placidi emicuit **FRIDERICVS SCHONBVRGIVS**, Dynasta in *Hartenstein, VValdenburg* et *Glauchau*, qui prae reliquis omnibus cum alias Saxoniam, tum imprimis anno **MCCCCLV.** immortalibus meritis sibi deuinxit. Hic enim ille est, quem tot Scriptores hinc inde summis extollunt laudibus: hic est, qui Ernestum, a raptoribus in arce Hartensteina traditum, felicissimis auspiciis recepit, eundemque, ut facile hariolari possumus, omni humanitatis et beneuolentiae genere profecutus est. uid. uerba Electoris ad hunc **Aphor. recensita**: ab his nec alieni sunt *Spangenbergius Chron.*

Cron. Mansf. c. 333. p. 389. Mich. Boiemus in uita Alb. p. 9. Fabr. L. VII. Orig. p. 772. Albin. p. 100. Laur. Peccenstein P. I. Theatr. Sax. c. 18. p. 295. Ex quibus priores duo recte eum FRIDERICVM, reliqui uero falso VITVM appellant, adeoque utrumque Domus *Schonburgicae* Heroem, errore quodam inducti, confundunt. Posterior enim Auus Friderici fuit, seculoque XIV. uixit, et Dominatum Hattensteinensem anno MCCCVIII. stemmati *Schonburgiorum* adiecit: Prior contra Seculo XV. a Saxoniae Electore, Friderico Placido Praefectus, uel Capitaneus Cygneensis, seu Zuuiccanus, constitutus est: sic enim illum plerique, utpote *Fabricius, Bolemus, Albinus, Dresserus, Mollerus*, alique cc. ll. describunt. In recensendis *Friderici Schonburgii* posteris, in alios surculos diuisis, aut aliis eiusmodi, quae *Genti Schonburgicae* honori ac laudi sunt, nolumus in praesenti prolixiores esse, cum de hisce talibus iam tum Praestantissimos et in toto, qua patet, Eruditorum orbe celebratissimos *Viros, BERNHARDVM ZECHIVM*, l. c. et *Nicolaum Rittershusium in Tabul. Genealog.* aliosque ex instituto egisse nos non lateat.

(ππ) *Fabricius L. VII. Orig. p. 772. Albin. Meissn. Land Chron. Tit. XXI. p. 271. Moller. Annal. Freib. p. 100. Dresserus, etc. LITERAS* a Kauffungi sociis ad *Schonburgium* datas esse, unanimi consensu scribunt: has uero ab *Hermannno Sudenio, T. III. Critic. Erudit. Qu. XL. p. 542.* euulgatas legimus.

Edler

Herr Hauptmann/ Herr zu Schönburg.

Wir gehet die Kewe an/ daß wir Cordt Kauffung zu Willen
gewest/ gein unsern loben Herren unnd seine Sune sehde zu
thun. Weyl ader Herzog Frydrich ein sanffemüttiger Korförst is/ so hoffen wir Gnade/ unnd fügen euch hirmüte zu wissen/
wie

wie wir den jungen Försten Herrn Ersten unversehrt / lebendig
unnd gesunt inn unser Gewarsam by uns haben. Wannen ihr
nun uns bey dem Korförsten Gnade und Sicherung Leibes /
Ehre unnd guts zuwege bringten / unnd schriftlichen dafür hafften
werdit / so wollen wir den jungen Förstlichen Sun unvorleget wie-
derbringen. Wenne man edder uf uns anziehen wirdet / uns
zu fenngin / so wollen wir den Korförstlichen Sun erstechen / und
uns wehrin dyweil wir mügen / dannen uns selbyst tödten und
nicht an groß Bluth verguß yn viere Hende fallen / des wollit
uns viere schriftliche Antwort nicht pergen.

Ad eas postmodum *Schonburgius* hoc modo respondit!

Ihr sollet Craft dyses Bryfs der Churfürstlichen Gnade / Siche-
rung Leibes und guts / als auch Erlassung allir Straffe Verheiß-
ung haben / dafern ir den jungen Herrn Herzog Ersten lebendig
und unversehrt werdit eynlyferu by mynen adelichen Ehren und
Erowen. Deß zor stetten Haltung habe ich mein angeboren
Ingeß uffgedruckt (L. S.)

Frydrich Herr zu Schönpurg.

(gg) Arcis HARTENSTEINAE, quae *Zuuccauian*
Zuuoenitiumque interiacet, et incluta Dominorum de Schon-
burg sedes est, toties mentionem fecimus, hinc, se plura de
eadem efferre uellemus, uereremur, ne laborem iam fasti-
ditum aggressuri simus. Interim non possumus non, quin
Michaelen Boiemum erroris alicuius accusemus, dum eam
proximam esse putat oppido et arci, quae, sublimi in monte
posita, uertice suo nubium quasi tractum tangere uidetur,
eamque ob rem a ciuibus *Woldenstein* uocatur, *Mosenus*, in-
quit, in arce Hartensteina, non procul a *Wolchensteino*, oppido uno
milliari a *Mariaebergo*, quae arx tum Principis erat, (non ita : sed
Dominorum de Schonburg,) nunc eam tenet nobilis familia
Einsideliorum, etc. quod pariter minus recte asseritur. In eo
I 2 tamen

tamen omnium consensum sibi conciliat, quod plagarios istos, inmemores cum Conrado conuentorum, Ernestum *Schonburgio* stitisse referat: Conf. *Fabric. Orig. L. VII. p. 772. Albin. l. c. p. 271. Moller. Annal. Freib. p. 100. VVeckius Dresd. P. II. Tit. I. p. 123. Collectores Lex Histor. sub uoc. Rauffungen p. 249. Seb. Muller. Annal. Sax. p. 30.* Vtrum ii pedibus iter ingressi, an uero equis uecti Principem apportauerint, controuertitur: plurimi sententiam priorem defendunt, in his est *Albinus, Dresserus, Mollerus, Criticus*, alique recentiores. *Boiemus* Ernestum eo tempore, quo iam se traditum intellexerat, Moseno paulisper refeito, equum optimum hoc addito mandato dedisse refert, ut ditione paterna excederet, nec ullo unquam tempore reuerteretur. *Spangenbergius* Vilhelmum Mosenum pro Friderici Placidi ministro falso uenditat: *Wilh. von Mosen/ ait, war des Kunzen andern Gesellen nachge eilet / und hatte ihnen Herzog Ernst auch abgejaget / und brachte denselben den eilfften Jul. zu Fuße gen Hartenstein / zu Herr Friedrichen von Schonburg/ ic. Chron. Mansf. c. 333. p. 398. Criticus T. III. Qu. 4. p. 544.* *Schonburgium* feuerioribus uerbis raptores castigatos dimisisse opinatur.

(σσ) Quo die Ernestus in arce modo dicta in libertatem assertuserat: (ille uero nullus alius est, quam XI. Iul.) eodem etiam a Praefecto Cygneensi Chemnitium est delatus: id quod literae Fridericianae perspicue ostendunt. Nec aliter uolunt *Spangenberg. l. c. Fabric. Orig. L. VII. p. 773. Boiemus l. c. alique.* Contra uero frustra sunt *Albinus, Dresserus, Mollerus, ll. cc. Mullerus Annal. Sax. p. 30.* qui d. X. Iul. ponunt. *Criticus*, aut pro negligentia, aut temeritate sua, denuo Friderici literas, nescio quam ob rem, contemnit, Ernestumque d. IX. Iul. in arce Hartensteina liberatum esse, nugatur. *T. III. Qu. 40. p. 544.* Aperiat modo bonus uir oculos suos, et testimonia publica, omnium conspectui exhibita,

bita, maiori cura excutiat, nec impofterum eadem praematuris hinc inde iudiciis et augmentis fuis, quippe ex fuo cerebello defumtis, deprauare audeat. Melius modestiusque in hisce talibus, quamuis et ille haud raro uacillet, *Disputator Lipsiensis* fentit. Nos, prout decet, exofculamur huiusmodi Principis auctoritatem, qua etiam hoc loco nixi Albertum d. IX, Ernestum uero d. XI. Iul. ex sceleftorum feruitute ereptos ftatuimus.

(ττ) Quaerentibus, cur natu maior Filius Chemnicium fit adductus, non autem Altenburgum, facile responderi potest, Fridericum Placidum, Lipsiae tum temporis degentem, percepto Kauffungi flagitio, (illico enim res gesta Electori ablegato nuntio significata erat. conf. *Fabric. L. VII. Orig. p. 771. Albin. l. c. p. 269. Mich. Boiemus, Dresserus, etc.*) sese Chemnicium contulisse, ut eo propior uestigiis raptorum adesset. uid. *Autores iam allegati*. Idcirco *Albinus*, et qui eidem subscribunt, non leuiter errant, dum Ernestum Hartensteina Altenburgum reuersum esse arbitrantur, cum tamen Electoris literae, Ernestum a Friderico Schonburgio Chemnitium allatum, et ipsi Septem-Viro praesenti redonatum fuisse, profiteantur. Quod *Margaretha*, Friderici Placidi Coniux eo pariter cum Alberto d. XIV. Iul. peruenerit *Spangenberg. Chron. Mansf. c. 333. p. 398. Albinus, Dresserus, ceteri* contendunt. Alias de traditione horum Principum his antiquiores Historici quaedam generatim saltem proponunt. *Aeneas Syluius* enim ita: *Fridericus*, inquit, eodem pene nuntio, quo raptos atque abductos Filios audiuerat, recuperatos et domum reductos didicit. T. II. *Rer. Germ. ap. Freber. p. 70.* cum quo etiam faciunt *Naclerus, Chron. Vol. II. Gen. 49. p. 1097.* et *Munster. Cosmogr. L. III. c. 426. p. 1004. Paulus Langius h. m. disserit: Dum in silua Hercynia apud quendam Carbonarium pueros lassos et famelicos reficeret, deprehensus cum ipsa nobilissima prae,*

Eidyll.
XVIII.
v. 73.

da, cum ingenti Friderici Ducis et prouincialium laetitia reductus est in Chron. Citic. ap. Pistor. T. I. Rer. Germ. pag. 865. confer. Huldr. Mutius T. II. ap. Pistor. p. 301. Seb. Francus im deutschen Chron. p. 256. Seth. Caluis. Op. Chron. p. 796. aliique. Sed haec relinquimus, et luculenter admodum ex haecenus dictis perspicui posse putamus, omnino uerum esse, quod bene alicubi Theocritus monet.

- - Δὴ Κρονίωνι μέληται
Αἰδοῖς βασιλῆος.

de dict. et Nec aliter pronunciat Panormita, qui Regum (Principum) *an-*
fact. Alph. mas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub Dei cura et tutela
Reg. L. I. securas laetasque agere, sobrie loquitur. Eandem rem testimo-
c. 36. nio suo approbat ILLVSTRIS et EXCELLENTISS.
ad Iust. Li- DN. IOH. FRIDER. REINHARDVS, cuius uerba, quae in
psii Pol. L. eleganti *Elegantioris Prudentiae Theatro*, quin et elegantissimo
IV. c. 10. omnis eruditionis Thesauro, obuia sunt, et manifestam Di-
p. 1262. uini Numinis de raptis Principibus prouidentiam haud ob-
scure iudicant, pace ac uenia ILLVSTRIS VIRI, hic adscri-
bere uolumus. Cum paullo accuratiori mentis aestimatione perpen-
dam atrox illud Conradi Kauffungi facinus, qui ducentis abhinc, et
quod excurrit, annis, illustre fratrum Saxoniorum par, Ernestum
atque Albertum, ex arce Altenburgica raptum, in Bohemiam abductum
fuiisset, primum magnitudine periculi exhorreo, quo non uehementius
Celsissimae Saxonum Domui imminuisse, memoriae proditum est: de-
inde uero de mirabili auxilio, quod diuinitus Principibus obtigisse con-
stat, laetus gratias Diuino Numini persoluo, quod hos potissimum Prin-
cipes, in quos reclinat a totius Domus Saxonicae spes recumbebat, et
et qui ex illis prognati postmodum fuerunt, diutius his praesse re-
gionibus uoluerit.

XIV.

Parentes, pro miraculosa Filiorum libe-
ratione, publica, eademque sacra, B.
Vir-

Virgini, pro more istius seculi, uota nuncupaturi, assumtis Ernesto et Alberto Filiis, Ebersdorffium d. XV, inde Rochlicium eodem die, tandemq; d. XVI. Iul. Altenburgum profiscuntur. (UU)

(UU) Hic, cum nullas Scriptorum dissensiones uideamus, uix operae pretium esse, arbitramur, si longius hinc immoremur: quare nunc saltem sufficiat, ex *Chronico Mansfeldico Cyriaci Spangenbergii*, (qui teste *Diuo CONRADO SAMVELE SCHVRZFLEISCHIO*, in rebus Thuringicis et Misnicis optima subsidia habuit, et nil inexpertum reliquit, quod ad Historicam Saxoniam pertineret,) ea protulisse, quae Apborismum nostrum maxime illustrant: Sie zogen/inquit ille, den 15. (Iulii) gen Ebersdorff/ und dancketen allda der Mutter Gottes / daß sie ihre Kinder wieder bekommen hätten / und reyseten denselben tag vollend gen Rochlig/ und kamen mit einander den 16. July gen Altenburg/da war grosse freude und frolocken bey allen unterthanen/ das ire junge Herrschafft unbeschädigt widerumb war zu Lande kommen &c. c. 333. p. 389. Nec refragantur *Spangenbergio Albinus Meisn. Land Chron. Tit. XXI. p. 271. Dresserus Chron. Sax. p. 446. Mollerus Annal. Freib. p. 100. Brickius S. H. S. XLI. p. 426. Antonius VVeckius Descript. Dresd. P. II. Tit. I. p. 124.* Hifere omnes, EBERSDORFIVM, pagum dimidio lapide Chemnicio, Mitueidam uersus, distantem, olim ob peregrinationes sacras, in honorem S. Mariae institutas, celebre ac frequetatum maxime fuisse, referunt. Hinc et Elector, pro conseruatione liberorum grati animi signum editurus, illuc. cum Coniuge, Filiisque suis contendit: tum etiam Altenburgum

gum reuersus, in qualibet aede religiosa, qua modo imperium Fridericianum sese extendebat, diem, laudibus ac hymnis, Deo offerendis, destinatam, celebrari iussit. Adeantur *Autores iam citati*. Principes uero posthaec, Patre anno MCCCCLXIV. mortalium rebus exempto, eo usque prouincias coniunctim (sic enim Fridericus Placidus anno 1459. Lipsiae sanxerat,) gubernarunt, donec tandem anno MCCCCLXXXV. easdem ita inter se diuiserint, ut Ernestus dignitatem Electoralem et regiones Thuringicas: Albertus autem Misnicas obtinuerit. conf. *Fabricius* l. c. p. 791. *Mollerus Annal. Freib.* p. 124. *VVeckius* l. c. p. 121. Istud adiecerim, quod splendidissimum hoc Fratrum par, ex fodinis *Niuemontanis* insigniter locupletatum, anno MCCCCLXXII. a *Johanne* Duce postea Glogauensi, Saganensem in Silesia Ducatum emerit, eundemque ad posteros et tempora usq; *Mauritii* propagauerit, qui ipsum anno MDXLIX. *Ferdinando*, Regi Bohemiae, aliis terris redhostimenti loco acceptis, cessit. uid. *Moller.* l. c. p. 112. cum quo pariter conferatur *nitidissima Summe Reuerendi DN. D. GOTTLOBII TIMAEI Dissertatio posterior, de Metallurgia rerum gerendarum neruo Vitembergae 1699. habita.* Vterque etiam in armis conspicuus ac felix Historicis audit: Ille enim, natus maior, anno MCCCCLXVI. *Comites Plauenses* aggressus, eosque *Olsnitio, Adorphio et Voigtburgo*, (quibus *Desideratissimus noster C. S. Schurz fleischius Plauiam* addit,) exuit. *Moller.* l. c. p. 109. *Peccenstein. Theatr. Sax.* P. I. c. 18. p. 150. Hic minor, *Albertus*, si quisquam alius, bellicosissimus fuit: in *Sicambria* enim, i. e. *Gelriaca* castra posuit, *Batauos* acie fudit, *Eburones*, i. e. *Probantinos* in ditionem accepit, *Morinos*, i. e. *Flandros* *Maximiliano* subegit: nullus est praeterea in *Germania* angulus, quem non calcarit. Quare et *Teutonicus Achilles* et *Hector* dictus est, item alter *Carolus Magnus Germanicus*que *Rolandus*, etc. quemadmodum eum *Paulus Langius Chron. Citic. ap. Pistor. T. I. Rer. Germ.* p. 865. describit: cui addatur *Chytraeus Sax. L. I. p. 47. VVeckius*

ckius l. c. p. 125. et DN. D. VVERNSDORFII *Dissertatio* supra p. 55. allegata. De utriusque stemmate, et Electoratu, ab Ernestina ad Albertinam lineam iam deuoluto, consulantur *Scriptores Annalium Saxoniorum*. ERNESTVS ex Coniuge *Elisabetha*, Alberti III. Ducis Bauariae, Filia, genuit CHRISTINAM d. 28. Dec. anno 1462. postea *Iohannis*, Daniae Regis, Coniugem. FRIDERICVM d. 17. Ian. an. 1463. postea Electorem Saxoniae, *Sapientis* nomine insignitum. ALBERTVM an. 1464. Archi-Episcopum et Electorem Moguntinum. ERNESTVM ann. 1466. Archi-Episcopum Magdeburgicum. IOHANNEM d. 30. Iun. an. 1467. Electorem Saxoniae, *Constantem*. VVOLF-GANGVM, sub primis pueritiae annis mortuum. Denique MARGARETHAM d. 27. Febr. an. 1478. *Henrici*, Ducis Brunsvicensis, Coniugem. Tandem ipse decessit in arce Choldicia, d. 26. Aug. an. MCCCCLXXXVI. *Misena* sepultus. ALBERTVM uero Coniux *Sidonia*, Georgii Podiebradii Bohemiae Regis Filia, totidem liberis Patrem fecit, CATHARINA scilicet, nat. d. 24. Iul. an. 1468. primo quidem *Sigismundi*, Archi-Ducis Austriae, tum uero secundo *Erici*, Ducis Brunsvicensis, Coniuge. GEORGIO nat. d. 27. Aug. an. 1471. *Barbato*. HENRICO, nat. d. 16. Mart. an. 1473. *Pio*. IOHANNES I. LVDOVICO. IOHANNES II. ANNA, mature defunctis. Ipse Albertus obiit d. 12. Sept. anno MD. cuius corpus *Misena* humatum fuit. uid. *Paulus Langius in Chron. Citic. ap. Pistor. T. I. rer. Germ. p. 878. Fabricius in Orig. et Annal. Urbis Misn. L. II. p. 70. ff. El. Reusnerus Stemmat. Vitichind. Genealog. p. 42. ff. Mullerus Annal. Sax. passim, VVeckius l. c. p. 124.* Albertum Animosum nostra ætate in Potentissimo Sarmatarum Rege ac Serenissimo Saxoniae Electore, FRIDERICO AVGVSTO, Nutricio nostro longe Clementissimo, siue exquisitam ipsius ac plane Heroinam animi magnitudinem, siue stupendam armorum gerendorum dexteritatem spectes, omnino rediuium cernimus: cui ut longissimam uitam, fortunatissimum regimen, auspiciatissimos denique successus supremus Arbiter perpetuo largiatur, deuotissimo pectore precamur.

CLARISSIMO DNO. RESPONDENTI

AVCTORI

M. PETRO KVNZIO

S. P. D.

PRAESES

EX quo a Viris Clarissimis STVBELIO, SCHREBERO, SILLIGIO, de literis Scholisque bene meritis, recte expolitus in nostratam Academiam receptus es, statim ob compositos mores tuos omnium animos, inprimis Patrum, tibi conciliasti, et quae Misenenses illi, ingenui laudum testes, de vitae integritate et cultu ingenii tui praedicarunt, re ipsa nobis comprobasti, hasque praeclaras animi dotes toto studiorum cursu, quem hic per quadriennium tenuisti, sine dedecore etiam servasti. Illud autem inprimis ad laudem tuam pertinet, quod literas, in quibus tota humanitatis et elegantiae ratio posita est, summo studio quotidie excolas, reconditamque dicendi artem, a fratre meo, nunc diuo, copiose

piose planeque explicatam, mirifice ames, atque
ad ueteres idoneosque scriptores totum teingas,
pariterque cum his antiquitates, sine quibus magna
studiorum pars incompta sterilisque est, nauiter con-
iungas, atque spem expectationemque nostram identi-
dem confirmes. Quo factum est, ut Amplissimus Sa-
pientum Ordo superiori anno concordibus suffragiis
dignum te iudicaret, qui sapientiae ac ingenuarum
artium praemia peteres, uirtutisque fructum, quem
Musae nostrae coelesti quodam consilio tibi serua-
runt, me Ordinis praeside ac praemiorum diribitore,
rite ac merito impetrares. Quanto maiores sunt
ingenii tui facultates, tanto plures nunc exprimis
dotes, copiasque, et speciminibus hanc laudem auges,
inter quae non postremum hoc esse iudicio, quod abs-
te iam datum est in eo eruditionis genere, quod per
se elegans est, et historiam Saxoniam Seculi XV. non
mediocriter illustrat, exornatque. Pulchrum hoc la-
boriosumque, quod me praeside exequeris, argumen-
tum, etsi nostra patrumque memoria a quibusdam
occupatum uentilatumque publice fuerit, tamen tan-
tum abest, ut penitus exhaustum, ut potius multum
reliqui fuerit labori tuo. Alii enim, doctrinae sub-
sidis et diplomatum lectione destituti, sterilem ope-
ram in eo posuerunt: alii, in sola Fabricii et Albinii

authoritate acquiescentes, haud ultra pedem moue-
runt, atque scriptores his antiquiores et illorum tem-
porum æquales, quos omnino eos adducere oportuisset,
silentio praetermiserunt, sicque historiae legibus non
fecerunt satis. Sed quae tua indoles est, ampliores in-
dustriae fines tibi describis, et non tantum Scripto-
res antiquos et coaevos cum recentioribus confers,
argumenta cum argumentis contendis, et, seruatis
historiae uestigiis, accurate perpendis, sed, quod ca-
put rei est, publicas tabulas, ubi harum copia est,
semper cum his comparas, hasque pro norma habendas
esse, recte prudenterque statuis. Quare merita gra-
tulatione te excipio, optoque, ut hunc bonae mentis
ardorem constanter serues, et laudis eius, quam iam
consecutus es, cursum teneas imposterum, et feliciter
conficias, idque uel maxime Illustrum Patronorum
tuorum, ZECHII et REINHARDI, qui literarum or-
namenta tuentur, causa faciendum tibi putes.
Haec spes est optimi parentis tui, pariter et popula-
ris ac Patroni tui, Viri summe reuerendi, Doctoris
Theologi, TIMAEI, tum et perquam reuerendi VÖ-
GELGESANGII, tibi amicissimi, et reliquorum de literis
praeclare merentium, uocibusque te ad summa quae-
que incitantium. Dabam Vitembergae ex Museo
X. Kalendarum Februarii A. R. G. cl^o l^o cc xii.

Schurzfleisch, Heinrich Leonhard,

Conradus Kauffungus, vulgo Kuntz von Kauffungen, raptor principum diss

Witteberga 1717

4 Diss. 921#Beibd.4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10669764-0

VD18 10204350-006